

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Mari-Liis Uuk

**TURISMIMAKSU KEHTESTAMISE OTSTARBEKUS
EESTIS**

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2018

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2018
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Turismimaksu kehtestamise otstarbekus Eestis</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: <i>The Expediency of Tourism Tax in Estonia</i></p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 62 leheküljest, sealhulgas 5 lisast. Töös on kasutatud 99 allikat, millele on tekstis viidatud. Lõputöö on aktuaalne, sest mitmes Euroopa Liidu riigis on turismimaks juba rakendatud. Lisaks on Eesti omavalitsuste haldusreformi eelnõus pakutud välja kohalikele omavalitsustele õigus kehtestada turismimaks, mistõttu on turismimaksu kui täiendava maksutulu prognoosimine aktuaalne. Lõputöö uurimisprobleemiks püstitati küsimus: kas turismimaksu kehtestamine tagaks maksutulu suurenemise Eestis?</p> <p>Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada turismimaksu kehtestamise mõistlikkus Eestis. Töö eesmärk saavutati kolme uurimisülesandega, mis lahendati kasutades kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit.</p> <p>Töös antakse põhjalik ülevaade kohalikest maksudest, kohaliku omavalitsuse ja turismi olemusest ning Euroopa liikmesriikides kohaldatud turismimaksust ja maksu kehtestamise erinevatest tingimustest. Lõputöös jõudis töö koostaja järeldusele, et turismimaksu kehtestamisega oleks kohalikul omavalitsusel võimalik suurendada tulubaasi, mis võimaldaks parandada kohaliku omavalitsuse infrastruktuuri, sealhulgas finantseerida turismikeskkonna arendamise kulusid. Töö tulemusena tehti ettepanek täiendada kohalike maksude seaduse § 5 punkti 11 (kohalike maksude loetelu), lisada juurde turismimaks.</p>	
Võtmesõnad: turism, turist, maksustamine, turismimaks	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>tourism, tourist, taxation, occupancy tax, bed tax</i>	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Mari-Liis Uuk</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Maret Güldenkoh	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Kerly Randlane	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TURISMI ARENG JA MAKSUSTAMINE EUROOPAS	6
1.1. Ajaga muutuv turism Euroopas	6
1.2. Haldusterritorium ja maksud Eestis	12
2. TURISMIMAKSU MÕISTLIKKUS EESTIS	20
2.1. Euroopa Liidus rakendatud turismimaks	20
2.2. Turismimaksu kohaldatavus Eestis	28
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	40
Lisa 1. Turismimaksu olemasolu Euroopa Liidu riikides	49
Lisa 2. Turismimaksu erisused EL riikides	51
Lisa 3. Erinevate turismimaksumäärade puhul prognoositav maksutulu Eestis aastatel 2014-2017	60
Lisa 4. Tallinna linnas erinevate turismimaksumäärade puhul prognoositav maksutulu aastatel 2014-2017	61
Lisa 5. Teede ja tänavate sulgemise maksu ja oletatava turismimaksu laekumise osakaal Tallinna omavalitsuse eelarves aastatel 2014-2016	62

SISSEJUHATUS

Turismisektor on maailma üks kiiremini arenev ja kasvav majandusharu ning avaldab mõju kogu majandusele. Selleks, et olla konkurentsivõimeline sihtriik, tuleb jälgida pidevalt kõikjal turismivaldkonnas toimuvaid muutusi. Tiheda konkurentsi tõttu on turismivaldkond samas hinnatundlik. Reisimine on muutunud inimestele rohkem kättesaadavamaks ning seega on turismisektorist saanud üks osa sotsiaalmajandusliku arengu toetajatest, sest luuakse pidevalt uusi äriühinguid ja töökohti.

Teema valiku põhjuseks on asjaolu, et kohalike omavalitsuste rahastamiseks on tehtud erinevaid ettepanekuid selleks, et saada lisatuluallikat. Seoses haldusreformiga pakuti üheks lisarahastuse võimaluseks turismimaksu kehtestamist kohaliku omavalitsuse tasandil. Maksu objektiks on veedetud öö majutusasutuses, maksu rakendamine oleks vabatahtlik ning maksumäära kehtestaks kohalik omavalitsus (Haldusreformi kontseptsioon, 2015).

Teema on aktuaalne, sest mitmes Euroopa Liidu riigis on turismimaksu juba rakendatud. Eesti omavalitsuste haldusreformi eelnõus pakuti välja kohalikele omavalitsustele õigus kehtestada turismimaks, mille rakendamist on arutatud mitmes omavalitsuses, näiteks Pärnu ja Kuressaare kohalikes omavalitsustes.

Teema on uudne, kuna teadaolevalt ei ole varasemalt teadustöö raames prognoositud turismimaksust laekuvat maksutulu Eestis. Tegemist on valdkonnaga, mis on kohalikele omavalitsustele potentsiaalne lisatulu teenimise allikas. Töö lisaväärtuseks on see, et turismimaksu vajalikkuse väljaselgitamine aitab panustada Eesti riikliku turismiarendukava eesmärkide täitmisele, näiteks tagada Eesti konkurentsivõime ja rahvusvaheline atraktiivsus turismikohana.

Lõputöös käsitlevaks probleemiks on see, et haldusreformi käigus turismimaksu kehtestamisega, ei pruugi kohalikud omavalitsused saada soovitud tulemust - ehk suurendada maksude laekumist ning arendada turismi. Hoopis võib väheneda turistide külastuste arv võrreldes varasemate perioodidega, mis omakorda toob kaasa turismiteenust pakkuvate ettevõtjate vähenemise. Kas turismimaksu kehtestamine tagaks maksutulu suurenemise Eestis?

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada turismimaksu kehtestamise otstarbekus Eestis.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Analüüsida ja süstematiseerida ühiskonnas kehtestatud maksude ning turismi arengu teoreetilisi lähtekohti.
2. Analüüsida Euroopa Liidu liikmesriikides turismimaksu rakendamist ja turismimaksu kehtestamise erinevaid tingimusi.
3. Hinnata liikmesriikide praktikast tulenevaid võimalusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid turismimaksu otstarbekuse kohta Eestis.

Lõputöös kasutatakse kvantitatiivset ja kvalitatiivset uurimismeetodit. Analüüsitakse Euroopa Liidu liikmesriikide teemakohaseid õigusakte, ministriumite ja turismiorganisatsioonide veebikeskkondades avaldatud informatsiooni turismimaksu kohta. Selgitatakse välja turismimaksu olemasolu ning arvutatakse välja eeldatav maksutulu laekumine turismimaksust Eestis.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis jagunevad omakorda kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade kohalikest maksudest, kohaliku omavalitsuse ja turismi olemusest. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade turismi olemusest. Seletatakse lahti turismi areng, turisti mõiste ning tuuakse välja turismi olulisus kohalike omavalitsuste jaoks. Teises alapeatükis antakse ülevaade kohalikust omavalitsusest, nende õigustest ja kohustustest ning milliseid kohalikke makse saavad omavalitsused kohaldada.

Teises peatükis selgitatakse välja turismimaksu rakendamise mõistlikkus Eestis. Esimeses alapeatükis analüüsitakse kohaldatavat turismimaksu liikmesriikides. Selgitatakse välja riigid kus on kehtestatud turismimaks ja tuuakse välja riigiti turismimaksu erisused. Teises alapeatükis selgitatakse välja turismimaksu kohaldatavus Eestis, turismi arengu ja välituristide külastatavuse põhjal. Prognoositakse turismimaksu kasutuselevõttust eeldatavat maksutulu Eestis. Turismimaksu arvutamisel lähtutakse omavalitsuste haldusreformi kontseptsioonist.

Lõputöös kasutatakse teemakohast kirjandust, sealhulgas teadusartikleid ja õigusakte.

1. TURISMI ARENG JA MAKSUSTAMINE EUROOPAS

1.1. Ajaga muutuv turism Euroopas

Turismisektori olulisus riikide arenemisel on kasvanud ja turism on muutunud üheks olulisemaks majandusharuks maailmas. Inimesed reisivad ja külastavad erinevaid sihtkohti vastavalt enda soovidele ning turutrendidele. Turism on oluline majandusarengu vahend erinevatele kogukondadele. Turism aitab kaasa kohaliku majanduse arengule ning on riigi üheks tuluallikaks.

Mõiste turism tuleneb ingliskeelsest sõnast „*tour*“, mis ajalooallikate andmetel võeti kasutusele 1811. aastal. Osade allikate järgi kasutati mõistet „turism“ juba 18. sajandi lõpus. Turismi loojaks ja isaks peetakse inglasi Thomas Cooki, kelle idee oli organiseerida erirong kord kvartalis karskusliikumise kokkutulekule sõitvatele inimestele. Esimene ekskursioonirong sõitis Suurbritannias 5. juulil 1840. aastal. Turismiajaloo tähtsündmuseks peetakse 1856. aastal toimunud Cooki „suurt ringreisi Euroopas“. Esmakordselt kasutati mõisteid turism ja turist ametlike terminitega alles 1937. aastal Rahvaste liidu poolt. (Newmeyer, 2008, pp. 243-244; Tooman, 2010, lk 30-31) Turismi tõlgendati kui inimeste reisimist välismaale kauemaks kui 24 tundi (Cooper, *et al.*, 2008, p. 75).

Pärast II maailmasõda algas maailmas rahvusvaheline reisibuum, kasvas turismindus, lennutransport ja toimus üldine majandusareng (Ateljević, 2014, p. 78). Turismi levikule panid aluse transpordi kiire areng, mis võimaldas liikuda kohtadesse, kuhu varem ei olnud võimalik reisida. Telekommunikatsiooni ja tehnika areng ning rahvusvaheliste suhete tugevnemine aitas samuti kaasa turismisektori laienemisele. Alates turismi kiire arengu algusest kuni tänaseni on turism olnud üheks kõige mõjukamaks majanduslikuks, sotsiaalkultuuriliseks, ökoloogiliseks ja ka poliitiliseks jõuks. (European Commission, 2017, p. 97)

Turism on üks peamisi majandustegevusi millel on majandusele positiivne mõju. Turism on aidanud kaasa majanduskasvule, vähendades tööhõivetust Euroopas. Euroopa on rahvusvaheline liider saabuvate turistide poolest ning turistide arv on jätkuvalt tõusvas trendis. (Ruzza, 2000, p. 292) Turism mõjutab nii kultuuri, looduspärandit kui ka traditsioone ning aitab neid säilitada.

Turismi liigitatakse mitmel erineval viisil. Näiteks jaotub turism ühe liigituse alusel (Smith, 2013, pp. 22-23):

- väljaminev;
- sissetulev;
- siseturism.

Väljaminevaks turismiks on riigis elavate inimeste reisimine väljapoole riigi territooriumi. Sissetuleva turismi alla kuuluvad need isikud, kes on tulnud riiki külastajana ning reisivad vastava riigi territooriumil ringi. Siseturism tähendab riigi elanike reisimist riigi territooriumil, kuid väljapoole nende igapäevast elukeskkonda jäävatesse paikadesse. Turismi liigitatakse ka riigisiseseks ja rahvusvaheliseks turismiks. Riigisisene turism tähendab nii sise- kui ka välituristide reisimist konkreetses riigis. Rahvusvaheline turism hõlmab nii väljaminevat kui sissetulevat turismi. (Smith, 2013, pp. 22-23) Turismivaldkonna teadlased on jaganud turismi väljakujunemise erinevatesse ajajärgudesse.

Teadlane Machin (2000, pp. 360-361) jaotas turismi kujunemise nelja kategooriasse:

- põlluharimisajastu;
- reklaamiajastu;
- tööstuse- ja auruaajastu;
- tööstuse- ja elektroonikaajastu.

Põlluharimisajastu ajajärg kestis kuni 1500. aastani, sellel ajajärgul hakati reisima, et kaubelda erinevatel laatadel ja turgudel. Reklaamiajastu oli aastatel 1500-1750, inimeste liikumistele lisandus sotsiaalne eesmärk, külastati tuttavaid ja pereliikmeid. Tekkisid esimesed muuseumid ja hotellid. Kolmandaks kategooriaks on tööstuse- ja auruaajastu, mis oli aastatel 1750-1905. Tööstusajastul leiutati ning võeti kasutusele aurumootor. Aurumootori kasutuselevõtt andis võimaluse rajada raudteid ning ehitada aurikuid. Tekkisid grupiekskursioonid ehk hakati laialdasemalt mitmekesi reisima. Neljandaks kategooriaks on tööstuse- ja elektroonikaajastu, mis algas aastast 1905, kuna inimesed hakkasid käima puhkusereisidel, külastama erinevaid vaatamisväärsuseid ja teemaparke, hakkas arenema massiturism ning turism muutus kindlaks tegevusvaldkonnaks, mis mõjutas riigi majandust. (Machin, 2000, pp. 360-361) Inimesed on erinevad ning sõltuvalt

isiksusest on nende reisimotiivid, ootused, vajadused ja soovid erisugused. Näiteks reisitakse selleks, et puhata, tegeleda äri, külastada lähedasi ja sugulasi.

Maailma Turismiorganisatsiooni järgi liigitatakse inimesed reisijateks, külastajateks ja turistideks. Reisija on isik, kes reisib olenemata põhjusest oma tavaelukohast teistesse paikadesse. Külastajad reisivad väljapoole oma tavaelukohta ning viibivad seal alla 24 tunni. Maailma Turismiorganisatsiooni järgi on turist inimene, kes reisib ja viibib väljaspool oma alalist elukohta puhkuse, äri või muul eesmärgil kestvusega kuni üks kalendriaasta. (World Tourism Organization, 2017) Reisi põhjus võib olla äriplaneerimine või mõni muu põhjus, mis ei ole seotud külastatavas paigas tasustatud tegevusega (Theobald, 2005, p. 13). Turistide liigitamiseks tulenevalt uurimistulemustest on teadlased ning turismi organisatsioonid esitanud erinevaid tõlgendusi.

Väliturist tuleb riiki teisest riigist, näiteks Saksamaa turist Eestisse (Theobald, 2005, p. 18). Siseturist reisib ringi aga oma riigi piires. Siseturist tunneb sihtpunkti, keelt, kombeid ja kultuuri. (Pierret, 2010, p. 2) Samuti saab jaotada turiste reisieesmärgi järgi, kas isik läheb reisile eesmärgiga puhata, teha tööd või külastada tuttavaid või vastavalt sellele millest inimene on huvitatud, näiteks kultuurist, loodusest või spordist (World Tourism Organization, 2017). Turistide defineerimise teeb keerukaks erinevate nüansside olemasolu ning seetõttu lahterdatakse turiste isesuguselt. Turiste võib jaotada reisi planeerimisele kuuluva aja järgi viide kategooriasse (Zalatan, 2004, pp. 331-332):

- planeeriv turist;
- sotsiaalturist;
- impulsiivne turist;
- turundusturist;
- klassikaline turist.

Planeeriv turist on isik, kes planeerib üksikasjalikult reisi detailid, võrdleb, hindab ja alles seejärel otsustab kuhu reisida. Ta võib kasutada reisibüroo teenuseid, sõprade või pereliikmete nõuandeid, kuid turist ise vastutab reisi korraldusliku poole eest. Sotsiaalturist on isik, kes läheb reisile koos tuttavate või perekonnaga. Ta osaleb reisi planeerimisprotsessis, kuid lõpuks tugineb peamiselt teiste soovitudele ja nõuannetele. Impulsiivne turist otsustab reisi hetkeajendil. Isiku otsus võib põhineda atraktiivsel pakettreisil või telereklaamil. Inimene, kes reisib laialdaselt reklaamitavatesse kohtadesse

on turundusturist. Tema reisiotsus põhineb peamiselt meediakanalitest nähtud informatsioonil ning populaarsetel sihtkohtadel, mida on varasemalt külastanud näiteks isiku tuttavad. Klassikaline turist kasutab peamiselt vaid reisibüroo teenuseid. (Zalatan, 2004, pp. 331-332)

Eelnevast saab järeldada, et turistide liigitamiseks ei ole kindlaid reegleid. Sellest tulenevalt saab ühe turisti liigitada mitmesse kategooriasse üheaegselt. Näiteks inimene, kes ühe turistide liigitamise viisi järgi kuulub gruppi, mille eesmärk on külastada tuttavaid, võib teise liigitamise viisi järgi kuuluda hoopis klassikalise turisti hulka ehk turist, kes kasutab reisi planeerimiseks reisikorraldaja teenust.

Turism on kompleksne pakkumise ja nõudluse süsteem, kus sihtkohtades pakutakse erinevaid tooteid ja teenuseid ning reisivad inimesed soovivad mitmekesiseid kogemusi (Timothy & Boyd, 2006, p. 1). Kaasaegne turism hõlmab järjest uuemaid sihtkohti ning üha enam küllastunud turul peaksid konkurentsivõimelised sihtkohad kujundama ümber oma turunduse strateegiad, et suurendada klientide lojaalsust ja luua klientidega pikaajalisi suhteid (Kim, *et al.*, 2012, p. 313). Reisisihtkoha valik sõltub inimeste eelistustest ja turutrendidest. Turismisihtkohta defineeriti eelpool käsitletud allikate kohaselt kui piiritletud geograafilist ala (näiteks riik, saar või linn), samas mõned allikad defineerivad sihtkohta tootena.

Näiteks on reisisihtkoht toode, mis on antud looduse poolt ning osaliselt loodud inimese poolt. Loodus on andnud kliima ja maastiku ning inimene on loonud hotellid, transpordivõimalused ja vabaaja veetmise võimalused (Hsu, *et al.*, 2008, p. 288). Turismisihtkohta ei muuda atraktiivseks vaid erinevad turismiressursid, nagu näiteks kliima, maastik ja sihtkohas teenindavad kohalikud inimesed, vaid see, milline on sihtkoha toetavad teenused, ligipääsetavus jms (Boniface, *et al.*, 2012, p. 51).

Turismisihtkoha määratlemiseks on Buhalis (2011, p. 50) toonud välja alljärgnevad kuus olulist punkti:

- teenused (majutus, toitlustus);
- vaatamisväärsused (muuseumid);
- toetavad teenused (tervishoiuteenused);
- tegevused sihtkohas;
- reisikorraldajate ja reisibüroode pakutavad reisipaketid;

- ligipääsetavus (transpordivõimalused, ligipääs informatsioonile).

Vaatamisväärsused on mõeldud eelkõige turistide meelitamiseks sihtkohta. Vaatamisväärsusi jaotatakse kaheks. Esiteks on sellised vaatamisväärsused, mille pärast külastajad tulevad sihtkohta külastama. Teiseks on vaatamisväärsused, mis on vähem unikaalsemad, kuid võimaldavad turistidel avastada ja näha erinevaid piirkondi. Unikaalsemad vaatamisväärsused on näiteks Egiptuse Püramiidid, teiste vaatamisväärsuste alla kuuluvad aga väiksemad muuseumid. (Ivanovic, *et al.*, 2009, pp. 66-67) Toetavad teenused on olulise tähtsusega turismiga tegelevate ettevõtete edukaks toimimiseks, näiteks vajavad ettevõtted igapäevaseks toimetulekuks veevärku ja elektrit. Lisaks on turistidele olulised tegevused, mida sihtkoha valik võimaldab teha. Atraktiivsel turismisihtkohal on olemas ka toimiv infrastruktuur ning võimalused kasutada erinevaid transpordiliike. Oluliselt avaldavad turistide puhkusereiside valimisel mõju reisikorraldajate ja reisibüroode pakutavad reisipaketid. (Ivanovic, *et al.*, 2009, pp. 66-67) Turismisihtkohtade valik on muutunud mitmekesisemaks, seega kasutatakse nende määratlemiseks erinevaid klassifitseerimisi.

Klassikaliselt on turismi sihtkohad rannikualad ja mereäärsete kuurordid, mis meelitavad turiste mereäärsete tegevustega. Maa- ja mägipiirkonnad, mis kutsuvad turiste tutvuma ja nautima maalähedast keskkonda ning linnapiirkonnad, näiteks lühiajaliste ja äriliste eesmärkidega reiside puhul. Piirkonnast olenemata võib see saada turismisihtkohaks, kui on olemas teenused, vaatamisväärsused ning külastajad jäävad piirkonda kauemaks. (Petroman, 2015, p. 338) Massiturismi areng on aga mõjunud kohati negatiivselt looduskeskkonnale, sealhulgas looduskaitsealadele.

Turismiobjektid nagu näiteks rannad, jõed ja järved on kergesti reostuvad. Reostust põhjustab nii massiturism kui ka kohalik kogukond. Seega peaks jäätmekäitlus olema turisminduse lahutamatu osa. (Brankov, *et al.*, 2017, p. 137)

Turistide meelitamine sihtkohta sõltub iga riigi konkurentsivõime säilitamise edukusest. Konkurentsivõime sõltub mitmest muutujast, näiteks hotellide hinnast, vahetuskurssidest ning transpordikuludest, millele omakorda avaldavad mõju naftahinna muutused. Tõhusad hinnad määratakse kindlaks sihtkohtade enda hindade, konkureerivate sihtkohtade hindade ja vahetuskursi muutuste järgi. Turismis on oluline roll tegeliku hinna kujunemisel ka valitsustel ja poliitikal. Näiteks on valitsused kehtestanud turismimaksu. (Durberry, 2008, p. 21)

Turismimaksu kehtestamisel on nii eelised kui miinused. Turismi valdkond võimaldab teenida lisatulu ning parandada seeläbi infrastruktuuri või pakkuda inimestele erinevaid turismindusega seotud võimalusi. (Durberry, 2008, p. 21) Nii arenenud kui ka arengumaades investeeritakse turismi, panustades infrastruktuuri ja reklaami edendamisse (Copeland, 1991, p. 515). Teisest küljest võivad aga maksud mõjutada majandust ja tuua kaasa madalama tulude taseme (Durberry, 2008, p. 21).

Turism mõjutab erinevaid Euroopa Liidu poliitikavaldkondi, sealhulgas regionaalpoliitikat, maapiirkondade majanduse mitmekesistamist, jätkusuutlikku arengut, konkurentsivõimet ja sotsiaalpoliitikat. Lisaks tugevdab turism Euroopa kultuuripärandit ja kujundab Euroopa identiteeti üldiselt. Näiteks aitab turism kaasa kohaliku majanduse arengule, parandades kogukondade, turistide, valitsuse, kohalike teenusepakkujate ja eraettevõtete koostööd. (Dedu, 2013, p. 368; European Commission, 2010) Seega ei ole turism ainult sihtkoha mõjutaja rahaliste vahenditega, vaid aitab kaasa kohalike elanike ja ettevõtete elujärje parandamisele ning omab rolli ka kohaliku kultuuri säilitamisel (Pendarov, 2016, lk 19).

Turism toetab sotsiaal-kultuurilisi eesmärke ning on riigis üheks oluliseks tuluallikaks. Turisminõudlust positiivselt mõjutavateks teguriteks on näiteks välituristide väljaminekud, mis toovad riigile sissetulekut ning kasumit kohalikele majutusasutustele. Turism on seotud otseste, kaudsete ja esile kutsutud majanduslike mõjudega. Otsene mõju on seotud turistide kulutustega, mis mõjutavad majutusasutuste müüki, palkade maksmist ning kaupu ja teenuseid. Kaudne mõju hõlmab müügi, sissetulekute ja tööhõivet nendes tööstustes, mis pakuvad kaupu või teenuseid turismiettevõtetele. Piirkonna turismitöötajate majapidamiskulude kasv on seotud esile kutsutud majandusliku mõjuga. Turismisektoris töötavad inimesed kulutavad saadud sissetulekud tarbekaupadele ja teenustele, tekitades nii uusi töökohti ja tuluallikaid. (Pendarov, 2016, lk 19-20) Turismi osatähtsust rõhutatakse töökohtade arvuga, turism aitab kaasa uute töökohtade loomisele ning sissetulekute suurenemisele. Turismisektor hõlmab otseselt inimesi kes töötavad turismialal, kaudselt ka neid, kes varustavad ja teenindavad erinevaid turismiasutusi, see tähendab, kes on seotud üldise turismi arendusega. (Boita, *et al.*, 2011, pp. 228-231) Kindlasti on turismi arengule aidanud kaasa infotehnoloogia areng.

Inimesed saavad ülemaailmselt omavahel olla ühenduses ning tänu internetiarengule ja üha kasvavale infokogusele on hakatud üha rohkem otsima internetist infot sihtkohtade kohta ja tegema selle põhjal otsuseid kuhu suunduda. Seega on turismisektori jaoks muutunud

oluliseks parandada oskusi tehnoloogia alal, et tutvustada klientidele sihtkohti võimalikult atraktiivselt.

Turismisektor on pidevalt muutuv erinevate mõjutuste tagajärjel ning seega puudub ka kindel stabiilsus. Turismiteenuste nõudlus on muutlik, tulenevalt inimeste soovidest ja vajadustest ehk üldine turismi nõudluse kasv ei tähenda, et igas riigis kasvab nõudlus ühtlaselt. Lisaks mõjutab turismindust hooajalisus, turistide arvuline erinevus tipp- ja madala hooaja vahel. Risk seisneb ka selles, et võimalikult rohkelt pakutakse teenuseid tipp- ja madala hooajal, kuid teatud mõjutuse tagajärjel ei pruugi olla vastavas piirkonnas piisavalt turiste. Isegi kui hotelli täitumus on hooajal väike, tuleb olemasolevatele töötajatele maksta töötasu. (Cut-Lupulescu, 2014, p. 298)

Üha tihedamal turul üritatakse lahendada probleeme, mis on seotud turismi hooajalisusega. Näiteks korraldatakse hooajalisel ajal erinevaid üritusi turistide meelitamiseks sihtkohta, kuid lisaväärtusena pakuvad üritused lisaks välituristidele puhkusevõimalusi ka kohalike ja piirkondlike inimeste jaoks. (Liu, 2012, p. 499) Sellised sündmused pakuvad riiklikku ja rahvusvahelist kokkupuudet, mis aitavad parandada turismi sihtkoha üldist kuvandit.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et inimesed reisivad erinevatel põhjustel, milleks on töö, meelelahutus või puhkus. Turism on maailma ning samuti Eesti üks olulisemaid majandusharusid. Turism toetab riigi majandust ning on üheks sissetulekuallikaks. Turismisektor parandab koostööd kogukondade, turistide, valitsuse ja ettevõtjate vahel. Lisaks on turism ettevõttele tulus tegevusvaldkond, seega suunatakse järjest enam tähelepanu infrastruktuuride väljaarendamisele. Turismisektor on pidevalt muutuv, turismis puudub kindel stabiilsus. Turismiteenust mõjutavad nii inimeste vajadused kui ka turismi hooajalisus.

1.2. Haldusterritoorium ja maksud Eestis

Kohalik omavalitsus on kohalikele elanikele üks tähtsamaid institutsioone. Eesti kohalike omavalitsuste õigused ja kohustused on sätestatud Eesti Vabariigi põhiseadusega. Eesti Vabariigi valdadel ja linnadel on piirkondlikud haldusterritoriaalsed piirid. Kohalikel omavalitsustel on õigus kehtestada seadusest tulenevaid kohalikke makse, mille peamine eesmärk on reguleerida piirkondliku kogukonna elu.

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotusele jaguneb Eesti territoorium maakondadeks, valdadeks ja linnadeks (Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus, 1995). Eesti maksusüsteem koosneb riiklikest ja kohalikest maksudest (Maksukorralduse seadus, 2002).

Maks on maksumaksjale seadusega pandud rahaline kohustus, mis tuleb täita seadusega ettenähtud korras, suuruses ja tähtaegadel (Maksu- ja Tolliamet, 2017). Makse makstakse tuludelt ja omandilt. Maksud on kehtestatud seadusega, kuid nende pealt laekuv tulu ei kogune automaatselt. Maksutulu kogumiseks tuleb makse administreerida ja jälgida. (Peters, kuupäev puudub, pp. 2-3) Maksude kehtestamine ning kogumine on vajalik eelkõige selleks, et reguleerida riigi majandust. Maksud mõjutavad riigi majandust ning maksupoliitika rakendamisel tuleb arvestada maksude kogumisega seotud võimalike mõjudega. Lisaks tulenevad maksud seadustest, seega tuleb nende vastavust õigusnormidele põhjalikult uurida ja kaaluda. Maksud avaldavad mõju ka ühiskonnale ja kodanikele, seega tuleb enne maksu kehtestamist hoolikalt kaaluda, pidada läbirääkimisi ning arvestada kõigi võimalike kaasnevate mõjudega. (Peters, kuupäev puudub, pp. 20-21)

Riiklikud maksud kehtestab Riigikogu maksuseadustega kõikidele kodanikele. Riiklikeks maksudeks on (Maksu- ja Tolliamet, 2017):

- tulumaks;
- sotsiaalmaks;
- maamaks;
- raskeveokimaks;
- käibemaks;
- tollimaks;
- hasartmängumaks;
- aktsiisid.

Riiklike makse haldab Maksu- ja Tolliamet ning maksud laekuvad riigieelarvesse (Maksu- ja Tolliamet, 2017). Lisaks annab riik võimaluse kehtestada kohalikele omavalitsustele maksumäärusega eraldi makse oma territooriumil, rakendada eritingimusi tänavatele ja asutustele.

Kohaliku omavalitsuse õiguslikud alused sätestab Eesti Vabariigi põhiseadus. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta mõistes tähendab kohalik omavalitsus kui võimuorganite õigust ja võimet seaduse piires ja kohalike elanike huvides korraldada ja juhtida valdavat

osa nende vastutusalasse kuuluvast ühiskonnaelust (Euroopa kohaliku omavalitsuse harta, 1995). Kohalik omavalitsus tegutseb piiritletud territooriumil koos esindus- ja võimuorganitega ning osutab kohalikele elanikele avalikke teenuseid (Bailey, 1999, pp. 2-3).

Teoreetikud käsitlevad kohaliku omavalitsuse mõistet ja vormi erinevalt. Näiteks Mäeltsemees (2002, lk 9-10) jaotab kohaliku omavalitsuse kolme vormi, milleks on haldusterritoriaalne üksus, omavalitsuse organ ning kogukondliku elu korraldamise vorm. Lisaks vormile saab kohaliku omavalitsuse mõiste jagada kaheks. Esiteks on kohalik omavalitsus demokraatlik institutsioon, otsustades iseseisvalt ning seades oma haldusterritooriumil olevate elanike huvid esiplaanile. Teiseks saab kohalikku omavalitsust mõista kui keskvalitsuse käepikendust ja asutust, kes osutab elanikele teenuseid. (Teeväli, 2009, lk 8) Kohalik omavalitsus on esmane institutsioon, kuhu inimesed saavad kohaliku elu tasemel abi saamiseks pöörduda.

Kohalik omavalitsus koosneb omavalitsusorganitest, kes otsustavad ja esindavad kogukonda, nendeks on volikogu ja valitsus. Volikogu on kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse valla või linna hääleõiguslike elanike poolt ning valitsus on volikogu poolt moodustatav täitevorgan. Kohaliku omavalitsuse seaduse alusel on volikogul ja valitsusel õigus anda üldiste aktidena määrusi. Volikogul on õigus võtta vastu otsuseid ning valitsusel on õigus anda korraldusi. (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, 1993)

Eestis toimus 2017. aastal omavalitsuste haldusreform, mille käigus kohalikud omavalitsused ühinesid, külanimed ja maakonnapiirid muutusid. Haldusreformi tulemusena jäi varasema üle 200 omavalitsusüksuse asemel alles 79, Eestis on 01.01.2018 seisuga 79 kohalikku omavalitsust ehk 15 linna ja 64 valda, mis otsustavad ja korraldavad kohalikku elu iseseisvalt. (Rahandusministeerium, 2018a) Territooriumi suurusest olenemata peavad kõik omavalitsused täitma sarnaseid kohustuslikke ülesandeid ning pakkuma elanikele ühesuguseid teenuseid.

Kohalikud omavalitsused peavad lähtuma neile määratud funktsioonidest ning eelkõige aitab funktsioone ellu viia iseseisev eelarve. Selleks, et kohalik omavalitsus oleks võimeline täitma talle määratud ülesandeid, peab olema vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele kohalikul omavalitsusel iseseisev eelarve, mille korra sätestab seadus ehk omavalitsused peavad majandamisega ise tegelema. Kohalikud eelarved koosnevad

tuludest, kuludest ja finantseerimistingutest (Rahandusministeerium, 2018b). Eelarve on finantsdokument, millega saab planeerida laekuvate tulude ja väljaminevate kulude jaotumist (Murray, 2017).

Lähtuvalt ülesandest täidavad kohalikud omavalitsused peamiselt kolme funktsiooni (Teeväli, 2009, lk 12-13):

- poliitiline;
- administratiivne;
- majanduslik.

Poliitilise funktsiooni puhul väljendab kohalik omavalitsus kogukonna huve ning tagab selle, et inimesed saaksid osaleda poliitilistes küsimustes. Administratiivse funktsioonina on omavalitsustel kohustus hallata avalikke teenuseid pakkuvaid asutusi ning tagada nende toimimine. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on osutada avalikke teenuseid ja vastutada kohaliku majanduse arengu eest ehk majandusliku funktsiooni tagamine. (Teeväli, 2009, lk 12-13)

Kohalik omavalitsus on demokraatlik institutsioon, mille kohustus on tagada kogukonna heaolu, juhtides kohalikku elu demokraatliku võimukorralduse kaudu (Teeväli, 2009, lk 12). Poliitilises tegevuses jälgib kohalik omavalitsus eelkõige kogukonna vajadusi ja huve (Bailey, 1999, p. 4). Elanikele on kohalik omavalitsus kõige lähemal seisev võimutasand ning omavalitsuse organite kaudu saavad inimesed kaasa rääkida poliitilistes otsustamisprotsessides. Kohaliku omavalitsuse administratiivne ehk haldusfunktsioon põhineb avalike teenuste pakkumises kohalikule kogukonnale. Näiteks osutab kohalik omavalitsus sotsiaalabi, sest omavalitsuste haldustasand näeb kõige paremini inimeste vajadusi ja eelistusi ning saab nende eest hoolitseda. Majandusliku funktsiooni põhimõte on see, et kohalik omavalitsus peab tegelema enda majandamisega ning pakkuma avalikke teenuseid vastavalt kohalikele vajadustele. (Teeväli, 2009, lk 12-13) Kohaliku omavalitsuse peamiseks funktsiooniks on kohaliku elu korraldamine ja juhtimine, arvestades linnas ja vallas elavate inimeste vajadustega.

Kohalikel omavalitsusüksustel on õigus tegeleda lisaks kohustuslikele tegevustele ka täiendavate ülesannetega, mis ei ole neile seadusega kindlaks määratud (Coulson & Campbell, 2008, p. 86). Eesti Vabariigi põhiseaduse § 154 alusel on kohaliku omavalitsuse eesmärk kohaliku elu küsimuste iseseisev otsustamine. Kohalikule omavalitsusele võib

kohustusi panna ainult seaduse alusel või omavalitsusega kokkuleppel. (Eesti Vabariigi põhiseadus, 1992) Kohalikud omavalitsused saavad kaalutusõigust kasutades otsustada, milliste vabatahtlike ülesannetega nad soovivad tegeleda, kuid ülesannete täitmise kriteeriumiks on seotus kohalike elanike ühiste huvidega (Kiisler, 2008, lk 25-26). Vabatahtlikeks ülesanneteks on näiteks erinevate spordi ja puhkeaja veetmise võimaluste loomine ja kultuuriga seotud ülesanded (Merusk & Olle, 2009, p. 34).

Kohalikul omavalitsusel on võimalik hinnata mil määral vastavad riigi keskvalitsuse poolt vastuvõetud õigusaktid inimeste tegelikele vajadustele (Schmalstieg, 2008, p. 163). Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus annab kohalikule omavalitsusele õiguse esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekuid õigusaktide vastuvõtmiseks või muutmiseks (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, 1993). Seega on omavalitsustel võimalik poliitika kujundamisele ning üldistesse otsustusprotsessidesse kaasata ka kohalikku elanikkonda.

Euroopas organiseerivad igapäevaselt kohaliku kogukonna elu üle 95 000 kohaliku omavalitsuse. Vallad ja linnad vastutavad nende territooriumil elavate inimeste elu korraldamise ja heaolu eest, säilitades kohaliku elu identiteeti. (Schmalstieg, 2008, p. 161) Juhtimisteooriast lähtudes tuleks otsuseid teha võimalikult madalal tasandil. Kui rohkem otsustatakse omavalitsuste poolt esmatasandil, siis seda vähem probleeme tekib ja vajab lahendamist kesk tasandil. Seega on omavalitsuste roll ühiskonnas märkimisväärne. (Raju, kuupäev puudub, lk 172)

Kohalike omavalitsuste tulu moodustavad erinevad tuluallikad, üheks nendeks on maksud. Maksulaekumine on oluline omavalitsuse tuluallikas ning kohalikud omavalitsused rakendavad laekuvat tulu kohaliku elu heaolu tarbeks. Kohalikku eelarvesse laekuvad maksudele lisaks veel toetused, tulu kaupade ja teenuste müügilt ning muud tegevustulud.

Valla või linna volikogul on oma territooriumil otsustusõigus kehtestada kohalikke makse. Kohalikke makse kehtestatakse kohalike maksude seaduse alusel (Kohalike maksude seadus, 1994). Hetkel kehtiva kohalike maksude seaduse § 5 alusel on Eestis kuus kohalikku maksu (Kohalike maksude seadus, 1994):

- reklaamimaks;
- teede ja tänavate sulgemise maks;
- mootorsõidukimaks;
- loomapidamismaks;

- lõbustusmaks;
- parkimistasu.

Siiski ei ole kohalikud omavalitsused kasutanud seadusest tulenevat võimalust rakendada erinevaid kohalikke makse. Sellest võib järeldada, et näiteks mõne maksu kehtestamisel lisanduvad suured administratiivkulud või ei ole maksu rakendamine omavalitsusele kasulik.

Näiteks ei ole ükski Eesti kohalik omavalitsus rakendanud tulude suurendamiseks mootorsõidukimaksu (Maksu- ja Tolliamet, 2018). Töö koostaja arvates võib olla põhjus selles, et kui teatud kohalik omavalitsus otsustab määrata oma territooriumil mootorsõidukimaksu, siis võivad mootorsõidukite omanikud registreerida oma elukoha omavalitsusest väljapoole. Maksu- ja Tolliameti andmetel ei ole hetkel kehtestatud ka loomapidamismaksu (Maksu- ja Tolliamet, 2018). Põhjus võib seisneda selles, et maksu kogumine ja haldamine võib osutuda kallimaks, kui maksust saadav tulu. Kohalike maksude seadus annab võimaluse omavalitsustele kehtestada määrusega veel lõbustusmaksu, kuid töö koostajale teadaolevalt ei ole Eestis seda rakendatud. Kohaliku maksu kehtestamise eesmärgiks ei ole alati rahaliste vahendite kogumine riigi eelarvesse, näiteks reklaamimaks on „linnapildi“ korrastamiseks (Rahandusministeerium, 2017). Samuti on mõeldud ühistranspordi väljaarendamisel eelkõige kohalike elanike heaolule ja vajadustele.

Riigi kehtestatud maksud jagunevad kahte kategooriasse: esiteks maksud, mis maksustatakse sellise määraga, mida kohalikud omavalitsused ei saa muuta (füüsilise isiku tulumaks ja loodusvarade kasutaja maks) ning teiseks maksumäärad, mida kohalikud omavalitsused saavad muuta (maamaks). Kohalike omavalitsuste peamised sissetulekuallikad on kohalikest maksudest laekuv maksutulu ning riigieelarve toetused. (Mäeltsemees, 2016, pp. 98-99) Lisaks maksudele võivad vallad ja linnad kasutada enda rahastamiseks järgmiseid vahendeid (Mäeltsemees, 2016, pp. 98-99):

- riigi kehtestatud maksud;
- riigieelarvest saadud eraldised;
- kohalikud maksud;
- majandustegevus, sealhulgas tulu munitsipaalomandist;
- laenud.

Toetused ja laenud ei ole aga võrreldes maksulaekumistega stabiilsed ja jätkusuutlikud tuluallikad, võimul olevad erakonnad ja otsused on muutuvad, seega on selliseid laekumisi pikaajalises perspektiivis raske prognoosida (Reiljan & Friedrich, 2008, p. 185).

Kohalike omavalitsuste põhiline tulu eelarvesse laekub füüsilise isiku tulumaksust. Näiteks 2018. aasta jaanuaris eraldati omavalitsustele üksikisiku tulumaksu 12,2% rohkem kui 2017. aasta jaanuaris. 2018. aasta jaanuaris kasvas üksikisiku tulumaksu laekumine kõigis omavalitsustes. (Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal, 2018) Tulumaks on riiklik maks, mis laekub füüsilise isiku deklareeritud brutotulust. Tulumaksuseaduse § 5 alusel laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,86% residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust (Tulumaksuseadus, 1999). Kohalike omavalitsuste tulubaas sõltub linnas või vallas elavate inimeste palgatulu suurusest.

Turismisektorile avaldavad mõju nii riiklikud kui ka kohalikud maksud, kuid on olemas ka maks, mis on suunatud ainult turismisektorile. Turismimaks on kohalike omavalitsuste poolt rakendatav maks, mida majutusettevõtjad koguvad külalistelt ja edastavad maksuhaldurile. Maksu võib kajastada kui voodimaks või majutusmaks. Lisaks kui turismimaks on kehtestatud linnas, siis nimetatakse ka linnamaksuks, kuid tähenduselt mõte ei muutu. (European Commission, 2017, pp. 18, 182) Turismimaksult laekuv tulu suunatakse tagasi ühiskonda eesmärgiga toetada turismi.

Majutuspõhist maksu rakendatakse enamasti inimese pealt veedetud öö kohta või mõnikord protsendina toa hinnast (European Commission, 2017, p. 36). Euroopa liikmesriigid maksavad majutuspõhist maksu kohaliku omavalitsuse tasandil (Medlik, 2003, p. 168). Maksumäärade avaldavad peamiselt mõju Euroopa turismi majutuse standardid, näiteks hotelli või kuurordi tärnide hinnang, lisaks asukoht ja kohalik omavalitsus. Sageli saavad lapsed majutusmaksult soodustuse või täielikult maksuvabastuse. Üldiselt moodustab majutusmaks aga väikese osa majutuse üldkuludest ja lisanduvast käibemaksust. (European Commission, 2017, pp. 37-38)

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et kohalik omavalitsus on demokraatliku riigi üks tähtsamaid tunnuseid. Kohalik omavalitsus on kohalikule kogukonnale kõige lähemal seisev võimuesindus, mille kaudu on võimalik omavalitsusüksustel analüüsida paremini kohaliku elu probleeme ja võimalusi. Mõistes inimeste vajadusi ning lähtudes avalikust huvist saavad omavalitsused pakkuda kohalikele elanikele kvaliteetseid teenuseid, parandades inimeste heaolu. Lisaks rahaliste vahendite kogumisega omavalitsuste eelarvesse on

omavalitsusüksustel võimalik arendada kohaliku elu kvaliteeti ja turismi. Kohalikel omavalitsustel on võimalik kehtestada kohaliku maksuna turismimaksu, mis eelkõige on mõeldud kohaliku turismisektori arendamiseks.

2. TURISMIMAKSU MÕISTLIKKUS EESTIS

2.1. Euroopa Liidus rakendatud turismimaks

Jätkusuutliku turismi arendamiseks kasutatakse paljudes Euroopa liikmesriikides turismimaksu. Turismimaks aitab riikidel parandada infrastruktuuri ja reklaamida piirkonda kui turismisihtkohta. Kuna paljudes riikides kasutatakse turismimaksu (vt alapeatükk 1.2) on mõistlik selgitada välja Euroopa Liidu liikmesriikides rakendatav turismimaks.

Turismimaksu on kasutusele võtnud mitmed välisriigid, näiteks Dubai. Dubais võeti turismimaks kasutusele 31. märtsil 2014. aastal ning maksu nimetatakse kui „Dirhami maks“. Maksu võetakse majutusasutuses veedetud öö eest ning selle suurus oleneb hotelli klassifikatsioonist. (Kim, 2014)

Selleks, et selgitada välja, millistes Euroopa Liidu riikides on kehtestatud turismimaks, hakati koguma andmeid riikide kaupa ametlikest allikatest (kodulehed). Andmed analüüsimiseks koondati tabelisse. Andmete analüüsi tulemusel selgus, et Euroopa Liidus on kehtestatud turismimaks 19 riigis. Töö koostaja kogutud andmed ühtisid Euroopa Komisjoni tellimisel koostatud raporti andmetega. (vt lisa 1)

Turismimaksu erisused liikmesriigiti selgitatakse välja riikide ametiasutuste informatsiooni põhjal. Eesti Riigi Teatajas avaldatakse õigusakte eesti, vene ja inglise keeles (Riigi Teataja, 2018). Sellest tulenevalt eeldas töö koostaja, et kõikides Euroopa Liidu riikides on ingliskeelsete tõlgetega õigusaktid, kuid eeldus ei osutunud tõseks. Euroopa Liidu liikmesriikide turismimaksu kohta informatsiooni leidmiseks kasutati riikide ministriumite ja turismiorganisatsioonide veebikeskkondi. Edasises analüüsis lähtutakse sellest, et ministriumite kodulehtedel olev informatsioon on kooskõlas riigis kehtivate õigusaktidega.

Järgnevalt analüüsitakse üheksateistkümne Euroopa Liidu liikmesriigi turismimaksu rakendamist. Analüüs teostati ajavahemikul 1. märts kuni 25. märts 2018. Ajaliselt kulus informatsiooni kogumiseks päevas ligikaudu 3 tundi. Analüüsi teostati järgmiste tingimuste alusel: erinevus omavalitsuseüksuste kaupa, majutusasutuse erisused, hinnavaheemikud ning lisatingimused. Analüüsi tulemusel selgus, et riikides rakendatakse turismimaksu

erinevalt (vt tabel 1). Kohalikud omavalitsused saavad ise otsustada millises piirkonnas rakendada turismimaksu ning millises ulatuses seda teha.

Tabel 1. Turismimaksu erisused EL riikides (autori koostatud lisa 2 alusel)

Riik	Turismimaks (X)	Majutusasutuses veedetud öö (Y)	Soodustused (Z)
Austria	X*	Y**	Z*
Belgia	X**	Y*; Y**	Z*
Bulgaaria	X*	Y**; Y***	Z*
Horvaatia	X*	Y**	Z*; Z***
Tšehhi	X**	Y*	
Prantsusmaa	X*	Y**	Z*
Saksamaa	X**	Y*; Y***	Z*; Z**
Kreeka	X*	Y**	
Ungari	X**	Y**	
Itaalia	X**	Y**; Y***	Z*; Z***
Leedu	X**	Y	Z*; Z***
Malta	X	Y; Y**	Z*
Holland	X*	Y**; Y***	Z*
Poola	X**	Y	Z*
Portugal	X*	Y***	Z*
Rumeenia	X*	Y	Z*
Slovakkia	X*	Y	
Sloveenia	X**	Y**; Y***	Z*; Z***
Hispaania	X**	Y**; Y***	Z*

X*- turismimaks erineb omavalitsuste kaupa;

X** - turismimaks erineb linnade kaupa;

Y*- turismimaks lisatud majutuse hinna sisse;

Y** - turismimaksu suurus sõltub majutusasutuse tüübist;

Y*** - turismimaksu tuleb maksta teatud perioodi eest;

Z* - lapsed on turismimaksust vabastatud;

Z** - ärilisel eesmärgil maksuvabastus;

Z*** - puuetega inimesed on turismimaksust vabastatud.

Turismimaksu ei ole kehtestanud Euroopa Liidus üheksa riiki (Küpros, Eesti, Iirimaa, Läti, Luksemburg, Inglismaa ning Põhjamaadest Rootsi, Soome ja Taani), mis moodustab 32% Euroopa liikmesriikidest, kes on turismimaksu juba kasutusele võtnud (vt lisa 1).

Tabelist 1 nähtub, et turismimaks erineb piirkonniti 50% omavalitsuste ja 50% linnade osas. Malta riigis piirkondlik erisus puudub (vt tabel 1). Kõikides riikides on turismimaksu kehtestamise aluseks majutusasutustes veedetud ööde arv, vaid Prantsusmaal on omavalitsustel võimalus valida maksu kehtestamisel veedetud ööde arvu asemel kindel määr, mis arvutatakse teenuseosutaja suutlikkuse alusel (vt lisa 2).

Turismimaksu kehtestamise aluseks on kõikides analüüsitud riikides majutusasutuses veedetud ööde arv (vt tabel 1) v.a Saksamaa linnas Berliin, kus turismimaksu tasutakse ka päevaks renditud toa eest. Ungaris on linnavalitsustel otsustamisõigus turismimaksu määrata majutusasutuses veedetud öölt kas turisti või ruumi kohta. Rumeenias tasutakse turismimaksu majutusasutustes veedetud öölt ruumi kohta, ruumis viibivate turistide arv ei oma tähtsust. Kõikides teistes analüüsitud riikides kehtestatakse turismimaksu majutusasutuses veedetud öölt turisti kohta. Kaks riiki on pealinna majutusasutustele kehtestanud erandi. Nendeks on Saksamaa ja Belgia. Berliinis on majutusasutusele antud otsustamisõigus määrata maks veedetud öölt inimese või ruumi kohta. Brüsselis tuleb turismimaks tasuda vastavalt aasta keskmisele ruumi hinnale. (vt lisa 2)

Riikidest 16% lisab turismimaksu majutuse hinna sisse (Belgia, Tšehhi ja Saksamaa) (vt tabel 1). Näiteks Belgias lisavad mõned hotellid turismimaksu (nimetus linnamaks) toa hinna sisse, kuid teiste puhul tuleb tasuda linnamaks eraldi lisana ehk see oleneb piirkonnast ja hotellist (vt lisa 2).

Üheselt nähtub analüüsist, et Leedu ja Malta peavad turismimaksu eraldi välja tooma, teiste riikide kohta ei tuvastatud erisusi. Malta majutusasutustes tuleb maksusumma kajastada arvel eraldi, et tagada parem turismimaksu jälgimine. Leedus peab majutusteenuse pakkuja lisama turismimaksu kui uue teenuse, see tähendab, et arve väljastamisel peab arvele olema märgitud eraldi reana teenus. (vt lisa 2) Erisuste puudumisest saab järeldada, et majutusasutused võivad ise kehtestada turismimaksu kajastamise tingimused arvel.

Turismimaksu summa suurus sõltub majutuseasutuse kategooriast 63% riikides (vt tabel 1). Sellest lähtub, et majutusasutust valides tuleb turistil teadvustada kas viibida laagripaigas, hostelis, külalistemajas, erineva kategooriaga hotellis või uhkes palees.

Mõned omavalitsused on võtnud kasutusse sellise variandi, et turismimaksu tuleb maksta teatud viibitud perioodi ehk päevade eest. Analüüsitud Euroopa Liidu turismimaksu kehtestanud riikidest kasutab sellist valikut seitse riiki ehk 37%. (vt tabel 1) Näiteks võetakse Hispaanias ja Portugali linnas Lissabonis majutusmaksu ainult esimese seitsme ööpäeva eest. Järgnevate ööbitud päevade eest tasu ei võeta. Itaalia kohalikes omavalitsustes rakendatakse majutusmaksu samuti kindlate päevade eest, näiteks mõnes piirkonnas tuleb maksu tasuda ainult kolme viibitud päeva eest. Saksamaa pealinnas Berliinis on turismimaksu kogumine piiratud 21 järjestikuse päevaga. (vt lisa 2)

Majutusasutused saavad kasutada turismimaksu kehtestamisel maksuvabastusi ja -soodustusi. Analüüsitud riikidest 79%-l on konkreetselt välja toodud teave maksuvabastuste või -soodustuste kohta. Maksuvabastused on lastele, ärilisel eesmärgil riiki külastavatele inimestele ja puuetele inimestele. Nelja riigi (Tšehhi, Kreeka, Ungari ja Slovakkia) kohta teavet ei tuvastatud, samas ei saa väita, et seal erisused puuduvad. (vt tabel 1)

Euroopa Liidu riigid kasutavad kõige enam võimalust kehtestada lastele majutusmaksust vabastust. Üheksateistkümnest riigist kasutab alaealistele maksuvabastuse võimalust viiesteist riiki ehk 79%. (vt tabel 1) Nendes tuleb jälgida vastavat maksuvabastust majutusasutusesti, sest igal pool kehtivad laste vanustele erinevad piirmäärad. Näiteks Sloveenias on lastele kuni seitsme aastani maksuvabastus, alates seitsmendast eluaastast kuni 18-aastaseni saavad nad 50%-list maksusoodustust. Samas Leedus on maksust vabastatud alla 18-aastased või vanemad kooliõpilased, kellel on kaasas isikut tõendav õpilaspilet. (vt lisa 2)

Saksamaal on kehtestatud maksuvabastus ärilistel eesmärkidel reisivatele isikutele (vt tabel 1). Olenevalt linnast on äri eesmärgil reisijatel võimalik säästa kuni 7,5% majutuskuludest. Maksuvabastuse saamiseks tuleb väljastada arve tööandjale või täita dokument, mis tõestab ärilist eesmärki. Kui tööandja ise on broneerinud majutuse, siis täiendavad tõendid ei ole vajalikud. (vt lisa 2)

Analüüsi tulemusena selgus, et turismimaksust vabastust tehakse ka puuetega inimestele, tuvastati, et sellist võimalust kasutab neli riiki (Horvaatia, Itaalia, Leedu ja Sloveenia) ehk 21% riikidest (vt tabel 1). Töö koostaja arvates võiks sellist liiki maksuvabastust olla enam.

Analüüsist nähtub, et turismimaksu omaduste poolest on kõige sarnasemad majutusmaksud Austrias, Hollandis ja Prantsusmaal ehk 15%-l protsendil liikmesriikidest (vt tabel 1). Nende riikide puhul oleneb turismimaksu suurus sellest millises kohaliku omavalitsuse piirkonnas viibida ning millises majutusasutuses ööbida ehk millises kategoorias on vastav majutuskoht. Näiteks oleneb maksusumma sellest, kas viibida laagripaikades, mis on tavaliselt maksustatud kõige väiksema summaga või tuleneb maksu suurus vastavalt hotelli tähtede arvule. (vt lisa 2) Kõik eelpool kirjeldatud kolm riiki kasutavad maksuvabastuse võimalust alaealistele isikutele, kuid laste vanuse piirmäär oleneb nii piirkonnast kui ka hotellist (vt tabel 1).

Analüüsist nähtub, et järgmine sarnase turismimaksu omadustega riikide grupi moodustavad Sloveenia, Itaalia ja Hispaania (vt tabel 1). Nendes kolmes riigis erineb turismimaks linnade kaupa. Turismimaksu suurus sõltub majutusasutuse kategooriast ning maksu tuleb maksta enamasti teatud perioodi ehk päevade eest. Turismimaksust on vabastatud alaealised ja puuetega inimesed, enamasti saavad viimaste puhul maksuvabastuse ka nende saatjad. (vt tabel 1 ja lisa 2)

Analüüsist nähtub, et kõige põhjalikumalt ja üheselt mõistetavalt on informatsiooni kajastanud ja turismimaksu kirjeldanud Bulgaaria, Leedu, Sloveenia ja Horvaatia. Piiratud informatsiooniga riigid on Tšehhi, Rumeenia ja Slovakkia. Piiratud informatsiooni tõttu ei saa järeldada näiteks seda, et Slovakkias ei kehti samamoodi maksusoodustused ja -vabastused nagu teistes liikmesriikides. Rumeenia turismimaksu erisus seisneb selles, et majutusmaksu võetakse ruumi hinna alusel, mitte inimese kohta veedetud öö eest. Turismimaksu määr on 1%, mis kehtib kõikidele hotellidele, olenemata majutusasutuse kategooriast. (vt lisa 2)

Turismimaksu mõistmises on riikide kaupa erisused, mis ei väljendu vaid määrades, piirkondades ja soodustustes vaid ka nimetustes. Seetõttu tuuakse järgnevalt välja mõned näited riigiti erisuste kohta.

Austrias rakendatava majutusmaksu suurus varieerub üheksa omavalitsuse vahel ning turismimaksul on igas omavalitsuses erinev nimi. Horvaatias on turismimaksu nimetus „*Sojourn Tax*“ ning maksu peavad maksma nii kohalikud elanikud kui ka välisriikidest reisivad inimesed. Turismimaksu määra suurus sõltub piirkonnast, majutuskoha kategooriast ning turismihooajast. Horvaatias jaotatakse turismisihtkohad nelja tähestikulisse kategooriasse (A, B, C, D). Iga linn või maakond kuulub ühte neljast kategooriast ning maksusumma suurus oleneb hooajast ja jääb enamasti vahemikku 0,25 eurot kuni 1 euro. (vt lisa 2)

Prantsusmaal võivad kohalikud omavalitsused kohaldada turismimaksu vastavalt turistide ööbimiste arvule või kindla määra alusel, mis on arvutatud teenuseosutaja suutlikkust arvesse võttes. Prantsusmaal võimaldatakse maksuvabastust alaealistele ning ajutise töölepinguga piirkonnas viibivatele isikutele. Suuremates kohalikes omavalitsustes, näiteks Pariisis kehtib 10%-line lisamaks, mis lisatakse turismimaksule juurde. Turismimaksu baasmäär jääb vahemikku 0,22 eurot kuni 4,40 eurot inimese kohta veedetud öö eest. (vt lisa 2)

Saksamaal hõlmab turismimaks mitmeid erinevaid piirkondi ning maksu suurus erineb linnade kaupa. Käibemaks lisandub kogu summale (majutuse hind + turismimaks). Osades spaa linnades võimaldab selline kõrgem maksusüsteem, lisaks ostetud majutusele kasutada näiteks transporti või külastada vaatamisväärsusi. Berliinis ei oma tähtsust kas majutuskoha kasutatakse ööbimiseks, turismimaksu tuleb maksta ka päevaseks ajaks renditud toa eest. (vt lisa 2)

Alates 1. jaanuarist 2018 tuleb maksta Kreekas Turismiministeeriumi poolt kehtestatud ööbimismaksu ehk turismimaksu. Turismimaks tuleb tasuda ka sellisel juhul, kui majutus broneeriti ja maksti enne 1. jaanuarit. Mõned Kreeka majutusasutused on ööbimismaksust vabastatud, näiteks noorte hostelid, turismikompleksid, ametlikud laagripaigad, iseteenindusega majutusasutused. Malta turismimaksu, mida ametlikult nimetatakse ökomaksuks, kogumist alustati 20. juunil 2016. aastal. Ökomaksu arvel kajastamisel kehtib nõue, et maks ei tohi olla peidetud majutushinna sisse, vaid see tuleb näidata alati eraldi, mis tagab maksukohustuse läbipaistvuse. (vt lisa 2)

Ungaris võib turismimaksu arvutamise aluseks võtta kas inimeste ööbimiste arvu või majutusasutuse toa hinna. Itaalias oleneb turismimaksu summa suurus piirkonnast ning

majutusasutuse tüübist, maksu suurus varieerub kuni seitsme euronini inimese kohta. Itaalias sõltub turismimaks hooajalisusest, näiteks madalhooajal tuleb tasuda mõnes piirkonnas ainult ühe öö eest turismimaksu ning kohati on maksusumma oluliselt väiksem. Turistidele on tehtud majutuses veedetud öö eest 50% soodustusi, näiteks alates neljandast veedetud ööst saab turist 50%-lise maksusoodustuse. Kunsti poolest rikkad linnad nagu näiteks Veneetsia, Milano, Firenze, Siena ja Rooma võivad küsida turismimaksu päeva eest maksimaalselt 7 eurot inimese kohta. (vt lisa 2)

Bulgaarias kehtib turismitasu ööbimiste kohta ja sõltub piirkonna ning hotellide klassifikatsioonist. Maksu suurus määratakse kohaliku omavalitsuse määruse alusel ning see jääb vahemikku 0,10 eurot kuni 1,53 eurot iga ööbimise kohta olenevalt omavalitsuse poolt sätestatust ja turismimajutusasutuste kategooriast. Turismimaksu ühes kalendrikuus tuleb maksta kuni 15 ööpäeva eest, järgmiste viibitud päevade eest tasu ei võeta. Turismimaksu määravad ja koguvad kohaliku omavalitsuse ametnikud ning maksutulu tuleb koguda omavalitsuse eelarvesse. Mereäärsetes kuurortides võetakse turismimaksu kogu viibitud perioodi kohta inimeselt. (vt lisa 2)

Hollandis saavad omavalitsused otsustada kas kasutada fikseeritud summat öö kohta või protsenti veedetud ööde hinnast. Leedus on töö koostamise ajal turismimaks kasutusel viies linnas: Palanga, Birštona, Trakai, Kaunas ja Druskininkai. Lisaks hakkab kehtima Leedus Vilniuse linnas turismimaks 2018. aasta 1. juulist. Turismimaksu kogutakse aastaringelt, mitte hooajaliselt ning maksusumma suurus on üks euro inimese kohta veedetud öö eest, olenemata majutusasutusest. (vt lisa 2)

Analüüsist nähtub, et Bulgaarias kehtiv turismimaks on kõige madalam sellest, mida majutusasutused turistidelt võivad küsida, see on 0,10 euro senti. Kõige kõrgem turismimaks on Belgias, kus see võib ulatuda maksimaalselt 7,50 euronini iga inimese veedetud öö kohta. Keskmise turismimaksu hinnavahemik on 40 senti kuni 2,50 eurot. (vt lisa 2)

Analüüsist nähtub, et enamikes riikides peavad turismimaksu maksma nii kohalikud elanikud kui ka välismaalased. Selgelt on välja toodud, et näiteks Sloveenias ja Horvaatias peavad maksma majutusmaksu nii riigi kodanikud kui ka välituristid. Ungaris tuleb maksu maksta isikutel, kes ei kuulu kohaliku omavalitsuse alaliste elanike alla ning veedavad seal vähemalt ühe öö. Maltal tuleb tasuda turismimaksu kõigil 18-aastastel ja vanematel

isikutel, olenemata kodakondsusest, sealhulgas ka kohalikel elanikel. Leedus tuleb maksta linna külastavatel inimestel, kes kasutavad Vilniuse linna majutusteenust, sealhulgas ka Leedu kodanikel, kes peatuvad linna territooriumil asuvates majutusasutustes. (vt lisa 2)

Riigid kehtestavad turismimaksu põhjusega ja leitakse, et maksu kehtestamine on vajalik ning toob kohalikele omavalitsusele tulu. Analüüsitavatel riikidel on maksu kehtestamisel ühised eesmärgid. Eelkõige kehtestatakse turismimaks maksutulu teenimiseks, et seda kasutada infrastruktuuri korrashoidmiseks. Maksutulu võimaldab kohalikel omavalitsustel parandada piirkondi, puhastada tänavaid ja randasid. Näiteks Belgias kasutatakse maksutulu infopunktide rajamiseks ja muuseumide hooldamiseks. Prantsusmaal rakendatakse turismimaksust laekuvat tulu kulude katmiseks ning turistide julgustamiseks piirkondade külastamiseks. Selleks, et liigne turism ei mõjuks riigi looduskeskkonnale hävitavalt, tuleb hooldada ja kaitsta turistide poolt külastatavaid looduspiirkondi. (vt lisa 2)

Turismi edendamiseks on riikide üheks suurimaks eesmärgiks reklaamida atraktiivseid piirkondi. Näiteks Leedus Vilniuse omavalitsuse turismimaksu kehtestamise eesmärgiks on tõsta Vilniuse konkurentsivõimet, arendada rahvusvahelist turundust turismi valdkonnas ning meelitada rohkem turistide gruppe linna külastama. Selliselt sätestatud eesmärkidega tahetakse parandada Vilniuse linnaelanike elukvaliteeti. (vt lisa 2)

Teostatud analüüsist selgus, et turismimaksu ehk majutusmaksu rakendamise eesmärgid on enamasti sarnased. Seega on töö koostaja arvamusel, et analüüsitud riikides kehtestatud turismimaks on ka Eesti riigi tingimustes sobilik.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et iga riigi omavalitsus kehtestab vastavalt enda vajadustega sobiva turismimaksu. Euroopa Liidu riikidest on turismimaks kehtestatud 19 riigis. Nendes riikides nimetatakse turismimaksu erinevalt, näiteks linnamaks, majutusmaks, ööbimismaks või isegi külamaks. Majutusasutused saavad kasutada teatud isikute gruppidele maksuvabastusi ja -soodustusi, näiteks lastele, mis on piiratud vanusega. Ühes omavalitsuses võib olla mitmeid hotelle, kus rakendatakse ja kus ei rakendata erandeid. On kohalikke omavalitsusi, kes kehtestavad turismimaksu nii kohalikele elanikele kui välituristidele. Majutusmaksu rakendamise eesmärgid on sarnased ning oma tingimustelt sobilikud ka nendele Euroopa Liidu riikidele, kus turismimaksu ei ole kehtestatud.

2.2. Turismimaksu kohaldatavus Eestis

Turism on pidevalt arenev valdkond ning turismiga kaasneb riigieelarvesse lisatulu erinevate maksudena. Paljudes riikides on kasutusel turismimaks. Turismimaksu kehtestamine Eestis suurendaks maksutulu ning sellega kaasneks elanikkonna elatustaseme tõus. Turismimaksust laekuva maksutulu eesmärgiks on eelkõige parandada piirkonna infrastruktuuri ja muuta sihtkohta atraktiivsemaks.

Eelnevast alapeatükist selgus, et Euroopa Liidu liikmesriikidest 68% on rakendatud turismimaksu, mis varieerub piirkonniti, majutusasutuste kaupa ning kohati ka eesmärkide osas. Eestis oli arutusel turismimaksu kehtestamise võimalus kohalike omavalitsuste haldusreformi eelnõus, kuid seda vastu ei võetud (Haldusreformi kontseptsioon, 2015).

Peamiseks turismimaksu kehtestamise eesmärgiks on turistide arvu suurendamine, kuid samas mõnes riigis on turismimaks kehtestatud eesmärgiga hoida turiste eemale. Näiteks kasutab Island turismimaksu selleks, et hoida ära massiturismi. Turismimaksuga tahetakse kontrollida riiki saabuvate külastajate arvu ning suurendada maksutuluseid. 2010. aastal külastas riiki 459 000 reisijat, kuid 2020. aastaks arvatakse, et külastuste arv kasvab 2 miljoni reisijani. (TopHotelNews, 2017)

Vastupidiselt Islandile toimib Hollandi pealinn Amsterdam. Linna külastatavus iga aastast kasvab, kuid see ongi eesmärk: tuua linna rohkem turiste. Turismimaks oli 2017. aastal Amsterdavis 5% toa hinnast, kuid 2018. aastast on see 6%. Hoolimata kõrgetest hindadest on Amsterdam turisti jaoks atraktiivne sihtkoht. Kohalikud inimesed aga liiguvad järjest rohkem kõrgete elamiskulude tõttu linnast väljapoole. (vt lisa 2)

Eesti turismimajanduse alguseks võib pidada 19. sajandi keskpaika, kui rajati esimesed suvitus- ja ravivõimalusi pakkuvad kuurordid. Kuurordid olid hinnatud puhkusepaigad ja neid said lubada endale Peterburi aristokraadid ja kõrgemad isikud. Turismiarendus riigi tasandil algas sihtasutuse Turismi Keskkorraldus Eestis loomisega 1930. aastal, mille ülesandeks oli Eesti turismivõimaluste parandamine ja tutvustamine. (Tooman, 2010, lk 44)

Kui pärast II maailmasõja lõppu arenes turism Euroopas ja Põhja-Ameerikas kiiresti ja arvestatavaks majandusharuks, siis Nõukogude Liidu poolt okupeeritud Eesti turismi arendamise majanduslikud eesmärgid asendati ideoloogilistega. Suleti riigi piirid elanikele

välisreisideks, liiduvabariikide vahel oli reisimine vaba. Tallinn oli Nõukogude Liidus 1970-1980ndatel aastatel tähtsuse viies turismilinn. Tallinna tähtsuse põhjuseks oli see, et Tallinn oli Eestis ainuke välisturistidele avatud piirkond. (Tooman, 2010, lk 44-45)

Turismi valdkonna arendamiseks Eestis loodi 1990. aastal Kultuuriministeeriumi juurde Turismiamet. Majandusministeeriumi allasutuseks oli Turismiamet 1993-2000. aastatel. 2000. aastal muudeti Turismiamet Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse juures asuvaks Turismiagentuuriks, hiljem aga muudeti see Turismiarenduskeskuseks. (Tooman, 2010, lk 45) Eesti turismi arendamise alusdokumendiks on riiklik turismiarenduskava, mille kinnitab riigikogu.

Turismi arengukava keskendub sellele, et Eesti turismi saaks võimalikult efektiivselt arendada, võttes arvesse eelmisel perioodil saavutatut, hetkeolukorda ja ülemaailmseid muutusi. Turismikavas aastateks 2014-2020 on peamiseks eesmärgiks tagada Eesti konkurentsivõime ja rahvusvaheline atraktiivsus turismisihtkohana. Turismi arendamisel keskendutakse rohkem kaasaegsete ja innovaatiliste e-lahenduste ja mobiilirakenduste kasutuselevõtmisele ning samuti sotsiaalmeedia mitmekesistamisele. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013)

Eesti majandusarengus on turism olulisel kohal, moodustades ligikaudu 7% Eesti sisemajanduse kogutoodangust ja teenuste ekspordist 27% (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2017). 2017. aasta esimesel poolaastal oli Eesti kogutulu välisturismist 861 miljonit eurot, võrreldes 2016. aastaga kasvas see 10% (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2017a). Enam turistidest sõltuvaks tegevusvaldkonnaks on majutus, kuid turismil on oluline mõju veel toitlustuses ja transpordis, vabaaja- ja kultuuritegevustes ning kaubanduses. Eesti kui reisi sihtkoha tuntuse suurenemine ja turistide arvu kasv loob võimaluse ning aitab kaasa rahvusvaheliste uute transpordiühenduste tekkele. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013)

Aastate lõikes on järjest kasvanud Eestis peatunud välisturistide arv. Eesti majutusettevõtetes peatus 2015. aastal välisturiste 1,93 miljonit. Sise- ja välisturistid veetsid majutusettevõtetes kokku 5,8 miljonit ööd, nendest välisturistide veedetud öid oli 3,77 miljonit. Sissetuleva turismi puhul oli rekordtase 2014. aastal, sest 2015. aastal vähenes välisturistide poolt veedetud ööde arv 3,6%, Vene turu tugeva languse tõttu. (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2016) Eesti majutusettevõtetes peatus 2016. aastal 3,32 miljonit turisti, kokku veetsid nii sise- kui välisturistid neis 6,23 miljonit ööd. Välisturiste

oli majutusettevõtetes 2,06 miljonit ning veedetud öid oli 4,01 miljonit. 2016. aastal saavutati ka uus välituristide sisenemise rekord, mis tulenes puhkuseturismi kasvust, suurenes Soome, Vene ja Läti turistide arv. Majutusettevõtetes peatus 2017. aastal 3,5 miljonit turisti, kes jäid majutusettevõtetes kokku 6,5 miljonit ööks. Nendest 2,15 miljonit välituristi, 4,15 miljoni ööbimisega. (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2017b)

Eestisse tulnud välisküllastajate kõige külastatavam paik aastal 2017 oli Tallinn. Tallinna väisamise põhjuseks võib olla see, et sinna pääseb lennuki, laeva, rongi, bussi kui ka autoga, tänu millele on Tallinn paremini ligipääsetav ja mugavam on võrreldes teiste Eesti linnade ja maakondadega reisida edasi teistesse riikidesse. (Statistikaamet, 2017b)

Eesti turismisektori nõrgad küljed takistavad jätkusuutlikku arengut. Eesti turismindus sõltub eelkõige kliimatilistest oludest, seega peavad majutusasutused tulema toime turismi sesoonsusega (Statistikaamet, 2016). Eesti turismi kõrghooaeg on suvi ning kolmel suvekuul peatub majutusettevõtetes ligi 40% kogu aasta jooksul majutatud sise- ja välituristidest. Enamus majutusettevõtetes peatuvatest välituristidest jäävad Tallinna ning vaid kolmandik reisib väljaspool pealinna. (Statistikaamet, 2017a) Seega võib suviti tekkida vabade majutuskohtade puudus, kuid talviti on majutusasutuste täitumus väiksem. Talvel jääb keskmine voodikohtade täitumus iga-aastaselt alla 30%.

Eesti turismisektor on suures osas sõltuv välisnõudlusest, sest siseturu väiksuse üheks põhjuseks on Eesti elanike madalad sissetulekud, mis piiravad turismitoodete ja -teenuste kasutamist. Välisküllastajate ööbimised moodustavad ligikaudu 70% majutusettevõtetes veedetud öödest. Maailmas on Eesti tuntus riigina ja reisi sihtkohana madal, kaugemal asuvate riikide elanikkond ei tea Eestit kui reisisihti. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, 2013)

Töö koostaja on arvamusel, et Eesti turismi hooajalisuse külastatavuse muutmiseks tuleks luua tooteid ja teenuseid, mis ei sõltu ilmastikust. Samuti tuleb parandada Eesti kui reisi sihtkohta, arvestada erinevate küllastajate vajadustega ja parandada klienditeeninduse kvaliteeti.

Eelnevatest alapeatükkidest selgus, et turistidelt kogutud maks aitab arendada ja hooldada turismiga seotud infrastruktuuri. Eestis on erinevates omavalitsustes olnud arutuses turismimaksu kehtestamine, sest turismimaks on euroopalik maks, kuid siiani ei ole Eesti seda võimalust kasutanud. Varasemalt on turismimaksu kehtestamist arutatud teiste riikide

eeskujul 1997. aastal Tallinna linnavalitsuses. Maksu kehtestamise eesmärgiks oleks olnud tagada turistidele elementaarne julgeolek ja mugavus. (Paet, 1997) Lisaks on arutatud turismimaksu kehtestamist ka 2002. aastal, kuid maksuga ei tahetud turiste eemale tõugata (Virumaa, 2002).

Eesti omavalitsuste haldusreformi eelnõus pakuti välja uus võimalik maks – turisti maks. Maks võimaldaks kohalikel omavalitsustel teenida tulu piirkonna arendamiseks, reklaamimiseks ja atraktiivsemaks muutmiseks. Samuti aitaks maksu kehtestamine hüvitada turistidega seotud kulukoormuse, näiteks turismiobjektide alade korrashoiu näol. Riik loob uue maksu kehtestamise võimaluse, kuid maksu rakendamine peaks olema vabatahtlik. Maksumäära kehtestab kohalik omavalitsus ning turisti maksu objektiks on majutusasutuses veedetud öö. Eelkõige peaks maksu rakendamine toimuma koostöös majutusettevõtjatega. Kohalik omavalitsus saaks täiendavat tulu turistide ööbimise eest ning saadud raha läheks näiteks piirkonna reklaamimiseks. Edukas reklaam toob suuremat tulu nii ettevõtjale kui maksutulu kohalikule omavalitsusele. (Haldusreformi kontseptsioon, 2015)

Eesti omavalitsuste haldusreformi eelnõus toodi välja, et seadus peaks võimaldama paindlikku maksustamist ehk maksu võiks koguda kõrghooajal ning hooaja välisel ajal ei kogutaks. Kuna majutusasutus peab kõik külastajad registreerima, siis maksu arvestamine ei tohiks olla liiga kulukas. Majutusettevõtjate maksukoormus suureneb ning ööbimine piirkonnas muutub kallimaks, kui kohalik omavalitsus kasutab maksu kehtestamise võimalust. Keskmiselt kümnele kohalikule omavalitsusele tooks turisti maks tulu. Näiteks ühe euro maksu määra juures oleks kümne kohaliku omavalitsuse potentsiaalne tulu 4,6 miljonit eurot aastas. (Haldusreformi kontseptsioon, 2015)

Peale omavalitsuste haldusreformi eelnõud on turismimaks tulnud järjest rohkem päevakorda. Saare maakonnas on arutatud, et turismimaksu suurus võiks olla 0,50 kuni 1 euro ning maksu võiks koguda maakonda tulevatelt turistidelt Virtsu sadamas. Turismiettevõtja on arvamusel, et kui praamipilet kallineks paari euro võrra turismimaksu tõttu, siis vaevalt keegi sellepärast tulemata jätak. (Kalmus, 2017) Lääneranna vallas on tehtud ettepanek, et turismimaksu võiks kehtestada valla mereäärsetes piirkondades ning maksu koguda (näiteks 20 senti) nendelt inimestelt, kes vallast läbi reisivad (Lauri, 2018). Pärnu linnavalitsus loodab aga näiteks turismimaksust laekuva tuluga katta lennujaama tegevuskulud (Roosaar, 2017). Eestis on tehtud tänavaküsitlus turistide seas, kus turistid

tõid välja, et paari euro suuruse lisamaksu pärast keegi Eestit külastamata ei jäta (Pikhof, 2017). Turismimaksust laekuva maksutuluga oleks võimalik finantseerida turismikeskkonna arendamise kulusid, näiteks tagada avaliku turismitaristu korrashoid (Cumulus Consulting, 2014).

Kohalike maksude seadus sätestab võimaluse omavalitsustel kehtestada lõbustusmaks (vt alapeatükk 1.2). Lõbustusmaksu haldamine võib osutuda liialt keeruliseks ning kulukaks, sest maksu kogutakse müüdüd piletitelt, mille vastavust tegelikkusele on raske hallata. Töökoostaja on arvamusel, et seetõttu ei ole seda maksu kogutud ning on seisukohal, et kohalike maksude loetelu peab koosnema ainult realselt kasutuses olevatest maksudest.

Hollandi statistilistest andmetest nähtub, et turismimaksust laekuv maksutulu kohalike omavalitsuste eelarvesse on tähelepanuväärne. Näiteks on Hollandis turismimaksu tulu iga aastaga kasvanud. (Statistics Netherlands, 2016) Seega saab järeldada, et turistid ei jäta piirkonda turismimaksu tõttu külastamata. 2012. aastal oli Hollandis turismimaksust laekuv tulu omavalitsuse eelarvesse 150 miljonit eurot ning 2016. aastaks kasvas see 189 miljoni euro suuruseks. Hollandi pealinn Amsterdam kogub ainuüksi veerandi kogu laekuvast turismimaksu summast, 2016. aastal oli maksutulu 46 miljonit eurot. (Statistics Netherlands, 2016)

Välja selgitamaks turismimaksu kehtestamise võimalikkust Eestis analüüsitakse turismialast statistikat aastatel 2014 kuni 2017 (vt lisa 3 tabel 1). Hinnanguline turismimaksu kehtestamisest laekuv eeldatav maksutulu suurus prognoositakse põhinedes välituristidele, välistatakse siseturism.

Eeldatav turismimaksust laekuv maksutulu arvutatakse kolme erineva määra (0,20, 0,50 ja 1 euro) alusel. Määrad tulenevad eelpool kajastatud haldusreformi järelkajadest ning jäävad Euroopa liikmesriikide praktikast tuleneva hinnavaheemiku keskele.

Euroopa keskmine turismimaksu hinnavaheemik on 40 senti kuni 2,50 eurot. Eesti puhul ei ole 2,50 euro suurune turismimaks mõistlik, sest turist võib olla kohati hinnatundlik. Seega järgnevad arvutused teostatakse haldusreformi järelkajadest lähtuvalt.

Tabelist 2 nähtub, et turismimäära on mõistlik kehtestada alates 50 sendist veedetud öö kohta majutusasutuses. Sealhulgas 50 sendise turismimäära puhul tuleks suurema maksutulu saamiseks maksustada ka lapsed. Kui turismimaksumäär oleks 1 euro, siis võiks

olla lastel ja puuetega inimestel maksuvabastus nagu on turismimaksu rakendamisel tehtud ka teistes Euroopa liikmesriikides (vt tabel 1).

Tabel 2. Prognoositav turismimaksust laekuv maksutulu (eurodes) 2014.-2017. aasta keskmise majutusettevõtetes veedetud ööde alusel (autori arvutused lisa 3 alusel)

Turismimaksumäär	Keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv	Maksutulu
0,20	3 963 626,5	792 725,30
0,50	3 963 626,5	1 981 813,25
1	3 963 626,5	3 963 626,5

Eestisse reisivatest inimestest enamus peatuvad pealinnas Tallinnas. 2015. aastal ööbisid 65,5% välituristidest Tallinnas ehk 2,5 miljonit veedetud ööd majutusettevõtetes (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2016). 2016. aastal välituristide ööbimiste regionaalne jaotus eriti ei muutunud. Tallinnas veedeti välituristide ööbimistest 65,6% ehk 2,6 miljonit ööd, Pärnus 12,6%, Tartus 4,6%, Ida-Virumaal 3,6% ja Saare maakonnas 3,1%. (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2017b)

Tabel 3. Prognoositav turismimaksust laekuv maksutulu Tallinna linnas (eurodes) 2014.-2017. aasta keskmise majutusettevõtetes veedetud ööde alusel (autori arvutused lisa 4 alusel)

Turismimaksumäär	Keskmine Tallinna majutusettevõtetes veedetud ööde arv	Maksutulu
0,50	2 584 110,25	1 292 055,12
1	2 584 110,25	2 584 110,25

Tabelist 3 nähtub, et Tallinnas laekuks 50 sendise ja ühe euro suuruse turismimaksumäära puhul 65,2% kogu prognoositud turismimaksu tulust (vt tabel 2 ja lisa 4).

Järgnevalt analüüsitakse kui suur oleks oletatavalt olnud turismimaksu osakaal Tallinna kohaliku omavalitsuse maksutuludest aastatel 2014-2016, kui kehtestatud turismimaksumäär oleks 1 euro.

Peamiselt peatuvad turistid Harjumaal ning enamus valivad ööbimiseks Tallinna linna majutusasutused. Selleks, et paremini aru saada maksu laekumisest on võrdlusena esitatud teede ja tänavate sulgemise maksu tulu (vt lisa 5).

Tabel 4. Keskmise teede ja tänavate sulgemise maksu ja oletatava turismimaksu laekumise osakaal Tallinna omavalitsuse eelarves aastatel 2014-2016 (eurodes) (autori arvutused lisa 5 alusel)

Tallinna omavalitsuse keskmine maksutulu	Teede ja tänavate sulgemise maksu keskmine tulu	Teede ja tänavate sulgemise maksu laekumise keskmine osakaal (protsentides)	Oletatav turismimaksust laekuv keskmine tulu	Oletatava turismimaksu laekumise keskmine osakaal (protsentides)
356 965 653,65	1 340 072,37	0,38	2 547 865	0,71

Tabelist 4 nähtub, et turismimaksu rakendamise puhul oleks maks toonud aastatel 2014-2016 Tallinna linnale keskmiselt 0,71% laekunud maksutuludest, mis on suurem kui teede ja tänavate sulgemise maks. Analüüsist nähtub, et teede ja tänavate sulgemise maksu osakaal on 2014-2016 aastate lõikes sarnane, kuid väiksem kui oletatava turismimaksu laekumise osakaal ehk 0,38% maksutuludest (vt lisa 5 tabel 2).

Eelnevast analüüsist nähtub, et tegelikkuses oleks turismimaksu kehtestamine Tallinna linnas mõistlik ning maksu rakendamine aitaks kaasa omavalitsuse edendamisele, kuna külastajate ja ööbimiste arv on Tallinnas suurim. Teistes maakondades (näiteks Pärnu ja Saare) oleks turismimaksu kehtestamine otstarbekas vaid siis, kui maksustamisele kaasata ka siseturism.

Lähtuvalt teostatud analüüsist järeldub, et Eestis on otstarbekas kehtestada turismimaks, kuid otsustamisõigus peaks jääma kohalikele omavalitsustele. Sellest tulenevalt tehakse ettepanek täiendada kohalike maksude seaduse § 5 punkti 11 (kohalike maksude loetelu), lisada juurde turismimaks.

Kokkuvõtvalt selgus, et turismimaksu kehtestamisega oleks kohalikul omavalitsusel võimalik suurendada tulubaasi. Turismimaksu kehtestamisel tuleb arvestada kohalike omavalitsusi külastavate turistide arvuga. Hooajalisuse külastatavuse muutmiseks tuleks luua tooteid ja teenuseid, mis ei sõltu ilmastikust ning arvestada erinevate külastajate vajadustega. Eestis on mõistlik alustada välituristidele turismimaksu kehtestamist Tallinna

linnas. Seega tuleks lisada kohalike maksude seaduse nimistusse turismimaks. Turismimaksust laekuva maksutuluga oleks võimalik parandada kohaliku omavalitsuse infrastruktuuri, sealhulgas finantseerida turismikeskkonna arendamise kulud.

KOKKUVÕTE

Reisimine on muutunud inimestele rohkem kättesaadavamaks ning seega on turismisektorist saanud üks osa sotsiaalmajandusliku arengu toetajatest, sest luuakse pidevalt uusi äriühinguid ja töökohti. Selleks, et olla konkurentsivõimeline sihtriik, tuleb jälgida pidevalt kõikjal turismivaldkonnas toimuvaid muutusi.

Mitmed Euroopa riigid on kehtestanud turismimaksu ja kogutud maksutuluga arendanud ning parandanud turismi piirkondi. Eesti omavalitsuste haldusreformi eelnõus on pakutud välja kohalikele omavalitsustele õigus kehtestada turismimaks, mistõttu on turismimaksu kehtestamise võimalikkus ja maksutulu prognoosimine aktuaalne.

Turismimaksuga peaksid kaasnema nii rahalised tulud kohalike omavalitsuste eelarvesse kui positiivne mõju turismi arengule. Turismimaksu kehtestamisel on oluline, et maksumäär ei oleks liiga kõrge, et seetõttu turistide külastuste arv ei väheneks.

Lõputöös püstitatud probleem sai lahendatud. Turismimaksu kehtestamine kohalike omavalitsuste poolt mõistliku piirmääraga ei tooks kaasa turistide arvukuse vähenemist ning maksutulu suureneks turismimaksu osas. Lõputöö eesmärk täideti läbi uurimisülesannete.

Esiteks teostati ühiskonnas kehtestatud maksude ning turismi arengu teoreetiliste lähtekohtade analüüs. Analüüsist selgus, et kohalik omavalitsus on kohalikele kogukonnale kõige lähemal seisev võimuesindus, seega on omavalitsusüksustel võimalik arendada kohaliku elu kvaliteeti ja turismi. Omavalitsustel on võimalik kehtestada kohaliku maksuna turismimaks, mis on mõeldud turismisektori arendamiseks. Turism on tulus tegevusvaldkond ning on muutunud paljude riikide üheks olulisemaks majandusharuks ja sissetulekuallikaks.

Teiseks analüüsiti Euroopa liikmesriikides turismimaksu olemasolu ja turismimaksu kehtestamise erinevaid tingimusi. Euroopa Liidu riikidest on turismimaks kehtestatud 19 riigis. Nendes riikides nimetatakse turismimaksu erinevalt, näiteks linnamaks, majutusmaks, ööbimismaks või isegi külamaks. Selgus, et kohalikud omavalitsused saavad kehtestada vastavalt enda vajadustele sobiva turismimaksu. Lisaks saavad majutusettevõtjad kasutada teatud isikute gruppidele maksuvabastusi- ja soodustusi,

näiteks lastele. Eelkõige kehtestatakse turismimaks maksutulu teenimiseks, et seda kasutada infrastruktuuri korrashoidmiseks. Maksutulu võimaldab parandada ja hooldada looduspiirkondi ning reklaamida piirkonda kui atraktiivset turismisihtkohta.

Kolmandaks hinnati liikmesriikide praktikast tulenevaid võimalusi ning tehti ettepanekuid turismimaksu kehtestamise kohta Eestis. Selgus, et turismimaksu kehtestamisel on eelkõige oluline arvestada külastavate turistide arvuga. Eestis on mõistlik alustada Tallinna linnast välituristidele turismimaksu kehtestamist, sest Tallinn on külastatavam piirkond Eestis. Arvestuslikult kogu turismimaksust laekuvast tulust Eestis moodustaks Tallinna linnast kogutav turismimaks 65,2%. Aastatel 2014-2016 oleks turismimaksu kehtestamine toonud Tallinna linna maksutulust 0,71%, ületades teede ja tänavate sulgemise maksu osakaalu. Seega oleks turismimaksu rakendamisel võimalik suurendada omavalitsuse tulubaasi ning laekuva maksutuluga parandada kohalike omavalitsuste infrastruktuuri ja rahastada turismikeskkonna arendamise kulusid.

Teostatud analüüsist lähtudes tehakse ettepanek täiendada kohalike maksude seaduse § 5 punkti 11 (kohalike maksude loetelu), lisada juurde turismimaks.

Edaspidi soovitatakse teostada turismimaksuga kaasneva ühiskondliku tasuvuse hindamine.

SUMMARY

Traveling has become more affordable for people and that is the reason tourism has become part of developers and supporters of social economic. Thanks to the big interest of traveling, there are constantly created new companies and new work places. To be competitive target country for travelers you must follow all the changes in tourism.

In the European Union many countries are starting to use occupancy tax. They use the collected tax money to support the tourism development in the area and to make visiting more comfortable. In the draft of Estonian municipal administrative reform was one of the ideas to allow to impose an occupancy tax. That is why it is real to talk about the usage of the tax and predict income of occupancy tax.

With the tourism tax impose should come along financial income for local government, but it should also help developing tourism. Imposing tourism tax is important to remember that the tax rate can not be too high. When the tax rate is too high it can impact tourism on negative way.

In the graduation thesis the raised problem got solved. Imposing tourism tax by local government with a reasonable tax rate would not impact number of tourists negative way, instead the tourism tax will increase the local government budget. The graduation thesis target was reached by research tasks.

The first research task was to analyze the already established taxes in society and the development of tourism throughout the years. Through the analyze it turned out that the local government is the closest standing of power representors for the local people. That is the reason why the local government can improve local life and local tourism. Local governments can impose the tourism tax and the income of the tax will be used to improve tourism in the area. Tourism is a profitable sphere and has become one of the main part of economy and income source for some of the countries.

The second research task was to analyze the tourism tax in other European Union member states and the difference between them. In the European Union the tourism tax is imposed by 19 members. The difference between the taxes is mostly the name, mainly used names

are city tax, night tax, occupancy tax, or village tax. It turned out that local governments can change the tourism tax to what will cover their needs. Accommodation providers can also use tax exemption for some groups of people, for example kids get discount or do not need to pay at all. The main target for the tourism tax is to increase income for the government budget and to use it for infrastructure upkeep. The tax income will also be used for taking care of nature that can be damaged by tourists but also to advertise cities as attractive tourism destinations.

The third task was to look at member countries practices and what of it can be used to impose the tax in Estonia, also make proposals for how to impose the tax. Turned out that the most important thing to keep in mind was the number of tourists in the city. In Estonia the most reasonable is to start using the tourism tax in Tallinn, since Tallinn is the most visited place in Estonia. If the tourism tax would be imposed all over the country, then the tax income coming from Tallinn would make 65,2% of the total income from the tourism tax. On the years 2014 to 2016 the tourism tax would be 0,71% of Tallinn all tax income, that would have overcome the percentage of the budget the road closing tax has. In summary, if the tourism tax would be implemented, it would raise the income of local governments and the incoming tax income could be used to fix local government infrastructure and finance tourism element development.

According to the analysis, it is suggested to add the tourism tax to the local tax law § 5 point 11 (local tax list).

In the future it would be recommended to analyze social profitability accompanying the tourism tax.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

AirbnbCitizen, 2017. *What you need to know about tourist tax in Brussels*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.airbnbCitizen.com/what-you-need-to-know-about-tourist-tax-in-brussels/> [Kasutatud 12.03.2018].

Apartment Barcelona Guide, 2017. *The Tourist Tax in Barcelona – All You Need to Know*.

[Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.apartmentbarcelona.com/blog/2012/11/20/tourist-tax-barcelona/> [Kasutatud 20.03.2018].

Ateljević, I., 2014. Mapping a history and development of tourism studies field. *Tourism*, Vol. 62, No. 1, pp. 75-101.

Bailey, S. J., 1999. *Local Government Economics. Principles and Practise*. Manchester, New York: MacMillan.

Boffey, D., 2017. *Amsterdam to increase tourist tax to reclaim city for residents*.

[Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/11/amsterdam-to-increase-tourist-tax-to-reclaim-city-for-residents> [Kasutatud 23.03.2018].

Boita, M., Ardelean, D. & Haiduc, C., 2011. Tourism role in economic growth. *Agricultural Management/Lucrari Stiintifice Seria I. Management Agricol* [Võrgumaterjal]

Leitav: http://www.usab-tm.ro/utilizatori/management/file/cercetare/2010-2011/vol_xiii/section4/tour032.pdf [Kasutatud 25.11.2017].

Boniface, B., Cooper, C., Cooper, R., 2012. *Worldwide Destinations: The geography of travel and tourism*. London: Routledge.

Borchert, J., 2016. *City Tax in Berlin: Who is to pay, how much and where*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.berlin.de/en/tourism/travel-information/3298255-2862820-city-tax-in-berlin-who-is-to-pay-how-muc.en.html> [Kasutatud 14.03.2018].

Brankov, J., Petrović, M. D., Radovanović, M., Tretiakova, T. N., Syromiatnikova, Y. A.,

2017. Geography and environment – analysis of indicators of sustainable development of tourism. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, Vol. 5, No.1, pp. 131-140.

Brugge, 2018. *Tourism tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.visitbruges.be/tourism-tax> [Kasutatud 12.03.2018].

Buhalis, D., Darcy, S., 2011. *Accessible Tourism: Concepts and Issues*. Bristol: Channel View Publications.

City Tax Germany, 2018. *City Taxes in Germany*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.citytaxgermany.com/index.html> [Kasutatud 14.03.2018].

Cooper, C., Fletcher, J., Fyall, A., Gilbert, D., Wanhill, S., 2008. *Tourism Principles and Practise*. Fourth edition. England: Pearson Education Limited.

Copeland, B. R., 1991. Tourism, Welfare and De-industrialization in a Small Open Economy. *Economica*, New Series, Vol. 58, No. 232, pp. 515-529.

Coulson, A., Campbell, A., 2008. *Local government in Central and Eastern Europe: the rebirth of local democracy*. London; New York: Routledge.

Cumulus Consulting, 2014. KOV rahastamismudelite (sh maksukorralduse) mõju kohaliku omavalitsuse poolsele ettevõtluskeskkonna arendamisele. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Uuringud/Kohalikud_omavalitsused/2014_kov_rahastamismudelite_sh_maksukorralduse_moju_kohaliku_omavalitsuse_poolsele_ettevotluskeskkonnaarendamisele.pdf [Kasutatud 26.03.2018].

Cut-Lupulescu, F., Dincu, A.-M., Borlovan, I.-C., 2014. The Phenomenon of Tourism and Hospitality Industry. *Scientific Papers: Animal Science and Biotechnologies*, Vol. 47, No. 2, pp. 297-300.

Dedu, E. M., 2013. The role and importance of tourism to the economy. *Quality - Access to Success*, Vol. 14, No. 2, pp. 368-373.

Durbarry, R., 2008. Tourism Taxes: Implications for Tourism Demand in the UK. *Review of Development Economics*, 12(1), pp. 21-36.

Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus (1995) RT I, 04.07.2017, 28.

Eesti Vabariigi põhiseadus (1992) RT I, 15.05.2015, 2.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2017a. *Eesti turism, jaanuar-august 2017*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://static1.visitestonia.com/docs/3134505_eesti-turism2017-jaan-aug.pdf [Kasutatud 27.03.2018].

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2017b. *Eesti ja Euroopa turism 2016*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://static1.visitestonia.com/docs/3032974_eesti-turism2016.pdf [Kasutatud 20.11.2017].

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, 2016. *Eesti ja Euroopa turism 2015*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://d3otexg1kysjv4.cloudfront.net/docs/2872712_eesti-turism2015.pdf [Kasutatud 27.03.2018].

Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (1995) RT II, 08.03.2011, 3.

European Commission, 2010. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *Europe, the world's No 1 tourist destination – a new political framework for tourism in Europe*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A52010DC0352> [Kasutatud 27.11.2017]

European Commission, 2017. *The Impact of Taxes on the Competitiveness of European Tourism*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/130660/The%20Impact%20of%20Taxes%20on%20the%20Competitiveness%20of%20European%20tourism.pdf> [Kasutatud 14.02.2018].

European tourism association, 2011. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.etoa.org/events/policy/regulation-and-taxation/tourist-taxes/> [Kasutatud 12.03.2018].

ExpertoItaly, 2016. *Italy tourist tax 2016*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.expertoitaly.com/expertoitaly-blog/the-inside-track/italy-tourist-tax-2016.html> [Kasutatud 19.03.2018].

Grad, C., 2017. *Tourist taxes around Europe – in Belgium and Italy tourists pay the most*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.tourism-review.com/tourist-taxes-in-european-tourist-destinations-news5343> [Kasutatud 12.03.2018]

Greek Travel Pages, 2017. *Greece's New „Stayover Tax“ to Be Charged to Hotel Guests.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://news.gtp.gr/2017/12/29/greeces-new-stayover-tax-charged-hotel-guests/> [Kasutatud 19.03.2018].

Haldusreformi kontseptsioon (eelnõu 17.12.2015). [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/document_files/kov/151218_haldusreformi_kontseptsioon.pdf [Kasutatud 01.11.2017].

Hamburg Tourismus, 2018. *Introduction of the culture and tourism tax in Hamburg - Visitor satisfaction is our number one priority.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.hamburg-travel.com/service/culture-and-tourism-tax/> [Kasutatud 15.03.2018].

Hsu, T. K., Tsai, Y. F., Wu, H. H., 2008. The Preference Analysis for Tourist Choice of Destination: A Case Study of Taiwan. *Tourism Management*, Vol. 30 (2), pp. 288-297.

Hungary Point of Single Contact, 2018. *Review of the Hungarian Tax System.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://eugo.gov.hu/doing-business-hungary/taxation> [Kasutatud 15.03.2018].

Ivanovic, M., Khunou, P. S., Reynish, N., Pawson, R., Tseane, L., Wassung, N., 2009. *Fresh Perspectives: Tourism Development 1.* Cape Town: Pearson Education.

Kalmus, K., 2017. *Madis Kallas: turismimaks tooks saarele pool miljonit.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.saartehaal.ee/2017/08/12/madis-kallas-turismimaks-tooks-saarele-15-miljonit/> [Kasutatud 26.03.2018].

Kiisler, S., 2008. *Kohalik omavalitsus Eestis.* Tallinn: Siseministeerium.

Kim, S.-H., Holland, S. & Han, H.-S., 2012. A Structural Model for Examining how Destination Image, Perceived Value, and Service Quality Affect Destination Loyalty: a Case Study of Orlando. *International Journal of Tourism Research*, Volume 15, Issue 4, pp. 313-328.

Kim, S., 2014. *Dubai to introduce tourist tax.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.telegraph.co.uk/travel/news/Dubai-to-introduce-tourist-tax/> [Kasutatud 21.03.2018].

Kohalike maksude seadus (1994) RT I, 07.06.2013, 5.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (1993) RT I, 04.07.2017, 22.

Lauri, U., 2018. *Rait Maruste kehtestaks Lääneranna vallas turismimaksu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://online.le.ee/2018/01/23/rait-maruste-kehtestaks-laaneranna-vallas-turismimaksu/> [Kasutatud 05.04.2018].

Liu, Y.-D., 2012. Cultural Events and Cultural Tourism Development: Lessons from the European Capitals of Culture. *European Planning Studies*, Vol. 22, No. 3, pp. 498-514.

Machin, A., 2000. Tourism and the historical geography of knowledge. *Tourism and Hospitality Research*, 2 (4), pp. 357-375.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013. *Eesti riiklik turismiarenduskava 2014-2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/3191/1201/3015/lisa.pdf> [Kasutatud 22.10.2017].

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2017. *Turism*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.mkm.ee/et/tegevused-eesmargid/turism> [Kasutatud 20.11.2017].

Maksu- ja Tolliamet, 2017. *Eesti maksusüsteem*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/eraklient/maksukorraldus-maksususteem/eesti-maksususteem> [Kasutatud 01.02.2018].

Maksu- ja Tolliamet, 2018. *Linna- ja vallavolikogude maksumäärused*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/eraklient/maksukorraldus-maksususteem/kohalikul-maksud/linna-ja-vallavolikogude-maksumaarused> [Kasutatud 01.02.2018]

Maksukorralduse seadus (2002) RT I, 28.12.2017, 36.

Malta Tourism Authority, 2018. *Environmental Contribution*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mta.com.mt/environmentalcontribution> [Kasutatud 18.03.2018].

Medlik, S., 2003. *Dictionary of Travel, Tourism and Hospitality*. Third edition. New York: Routledge.

Merusk, K., Olle, V., 2009. On Assignment of Local Government Tasks to the Private Sector in Estonia. *Juridica International*, Volume 16, pp. 33–43.

Milano, 2018. *Tourist accommodation tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.comune.milano.it/wps/portal/ist/en/Tourist_Tax [Kasutatud 21.03.2018].

Ministry of Finance of the Republic of Bulgaria, 2018. *Tourist tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.minfin.bg/en/781> [Kasutatud 13.03.2018].

Murray, J., 2017. *What is a Budget for a Business?* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://biztaxlaw.about.com/od/glossaryb/g/Budget.htm> [Kasutatud 01.12.2017].

Mäeltsemees, S., 2002. *Kohalik omavalitsus ja regionaalpoliitika I. Euroopa integratsioon*. Tallinn: TTÜ Kirjastus.

Mäeltsemees, S., 2016. Local Self-Government in Estonia. *Administrative Culture*, 17 (2), pp. 79-109.

Newmeyer, T., 2008. "Under the Wing of Mr. Cook": Transformations in Tourism Governance. *Mobilities*, Vol. 3, No. 2, pp. 243-267.

Official Kvarner Country Tourism Office website, 2018. *Sojourn Tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.kvarner.hr/en/tourism/plan_a_trip/Useful_information/sojourn_tax [Kasutatud 13.03.2018].

Official website of the Convention and Visitors Bureau, 2018. *Tourist tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://en.parisinfo.com/practical-paris/money/tourist-tax> [Kasutatud 14.03.2018].

Paet, U., 1997. *Turismimaksu idee kogub jõudu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.postimees.ee/2504381/turismimaksu-idee-kogub-joudu> [Kasutatud 25.03.2018].

Pendarov, K., 2016. *Välisturistide reisikäitumine Tartus*. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Perillo Tours, 2018. *Tourist City Taxes In Italy*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.italyvacations.com/tourist-city-taxes-italy> [Kasutatud 20.03.2018].

Peters, B. G., kuupäev puudub. *The Politics of Taxation. A Comparative Perspective. Understanding Tax Policy*, pp. 1-21.

Petroman, C., 2015. Typology of Tourism Destinations. *Animal Science and Biotechnologies*, 48(1), pp. 338-342.

Pierret, F., 2010. *Some points on domestic tourism*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/elements_on_domestic_tourism.pdf [Kasutatud 05.02.2018].

Pikhof, K., 2017. *Kas Eestis tuleks kehtestada turismimaks?* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://uudised.tv3.ee/eesti/uudis/2017/08/08/kas-eestis-tuleks-kehtestada-turismimaks/> [Kasutatud 29.03.2018].

Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal, 2018. *Tulumaksu laekumine omavalitsustele kasvas 7 protsenti.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rmp.ee/uudised/maksud/tulumaksulaekumine-omavalitsustele-kasvas-7-protsenti-481-3-miljonini-2017-07-31> [Kasutatud 10.02.2018].

Rahandusministeerium, 2018a. *Kohalikud omavalitsused.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/kov> [Kasutatud 07.02.2018].

Rahandusministeerium, 2018b. *Riigieelarve ja majandusülevaated.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigieelarve-ja-majandus/riigieelarve-ja-majandusulevaated> [Kasutatud 12.01.2018].

Rahandusministeerium, 2017. *Maksud.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/maksu-ja-tollipoliitika/maksud> [Kasutatud 31.11.2017].

Raju, O., kuupäev puudub. Kohalike omavalitsuste rahastamisest Eestis. *Tartu Ülikool*, lk 172-180.

Reiljan, J., & Friedrich, P., 2008. Regional Fiscal Sustainability of Estonia's Municipalities. *Discussions on Estonian Economic Policy*, Volume 16, pp. 181–205.

Riigi Teataja, 2018. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigiteataja.ee/index.html> [Kasutatud 01.02.2018].

Roosaar, T., 2017. *Turismimaks annaks Pärnule 800 000 eurot.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://parnu.postimees.ee/4112977/turismimaks-annaks-parnule-800-000-eurot> [Kasutatud 26.03.2018].

Ruzza, C., 2000. Environmental Sustainability and Tourism in European Policy-making. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, Vol. 13, No. 3, pp. 291-310.

Schmalstieg, H., 2008. Cities and Municipalities are Europe's Strength. *Social Europe: The Journal of the European Left*, 3(3), pp. 161–164.

- Smith, S. L. J., 2013. *Tourism Analysis: A Handbook*. Second dition. New York: Routledge.
- Statistics Netherlands, 2016. *Opbrengst toeristenbelasting gemeenten stijgt met 8,6 procent*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/08/opbrengst-toeristenbelasting-gemeenten-stijgt-met-8-6-procent> [Kasutatud 26.03.2018].
- Statistikaamet, 2016. *Hooajalisus majutussektoris*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://blog.stat.ee/2016/07/05/hooajalisus-majutussektoris/> [Kasutatud 30.03.2018].
- Statistikaamet, 2017a. *Suvelurist väisab peamiselt Eesti linnu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://blog.stat.ee/tag/turism/> [Kasutatud 30.03.2018].
- Statistikaamet, 2017b. *Väliskülastajad Eestis 2016. aastal*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.stat.ee/609458?highlight=turism> [Kasutatud 20.11.2017].
- Statistikaamet, 2018a. *Majutatute ööbimised maakonna ja majutatute elukohariigi järgi, kuud*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> [Kasutatud 30.03.2018].
- Statistikaamet, 2018b. *Kohalike eelarvete põhitegevuse tulud, kulud ja tulem piirkonna/haldusüksuse järgi*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> [Kasutatud 30.03.2018].
- Zalatan, A., 2004. Tourist typology: an ex ante approach. *Tourism Economics*, 10 (3), pp. 329-343.
- Teeväli, A., 2009. *Kohalike omavalitsuste sotsiaalmajandusliku arengu seos haldusterritoriaalse reformiga – aastatel 1999–2005 ühinenud omavalitsusüksuste sotsiaalmajanduslike muutuste analüüs*. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Theobald, W. F., 2005. *Global Tourism*. Third edition. Elsevier Inc.
- Thomas Cook, 2018. *Greece Overnight Stay Tax*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://support.thomascook.com/Travel-Advice-Safety/Passport-Visas/1048190542/Greece-Overnight-Stay-Tax.htm> [Kasutatud 19.03.2018].
- Timothy, D. J., & Boyd, S. W., 2006. Heritage Tourism in the 21st Century: Valued Traditions and New Perspectives. *Journal of Heritage Tourism*, Vol. 1, No. 1, pp. 1-16.
- Tooman, H., 2010. *Kuidas kasvab turismipuu?* Tallinn: Kirjastus Argo.

TopHotelNews, 2017. *Tourists Taxes around Europe – In Belgium and Italy tourists pay the most.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://tophotel.news/tourists-taxes-around-europe-belgium-italy-tourists-pay/> [Kasutatud 20.03.2018]

Travelmaster hotels, 2018. *City Taxes.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.travelmasterhotels.com/Resources/TRAVELMASTER/Pages/CityTaxes.pdf> [Kasutatud 20.03.2018].

Tulumaksuseadus (1999) RT I, 22.01.2018, 10.

Turismoroma, 2018. *The new tourist accommodation tax measures in Rome.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.turismoroma.it/news/contributo-di-soggiorno?lang=en> [Kasutatud 20.03.2018].

Vilnius Convention Bureau, 2017. *Vilnius Tourist Tax to Open Up New Path Towards Tourism Development.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.vilnius-convention.lt/en/press/news/vilnius-tourist-tax-g2ys.html> [Kasutatud 22.03.2018].

Vilnius Tourist Information Centre, 2018. *Tourist Tax in Vilnius.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.vilnius-tourism.lt/en/information/accommodation/tourist-tax-in-vilnius/> [Kasutatud 22.03.2018].

Virumaa, 2002. *Savisaar, Edgar – poliitik.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.virumaa.ee/2002/05/ve-savisaar-edgar-poliitik/> [Kasutatud 25.03.2018].

World Tourism Organization, 2017. *Glossary of tourism terms.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://statistics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/glossaryterms.pdf> [Kasutatud 17.11.2017].

Lisa 1. Turismimaksu olemasolu Euroopa Liidu riikides

Tabel. Euroopa liikmesriikides kehtiv turismimaks (European Commission, 2017, pp. 36-37; autori koostatud)

Euroopa liikmesriik	Turismimaks
Austria	Jah
Belgia	Jah
Bulgaaria	Jah
Eesti	Ei
Hispaania	Jah
Holland	Jah
Horvaatia	Jah
Iirimaa	Ei
Itaalia	Jah
Kreeka	Jah
Küpros	Ei
Leedu	Jah
Luksemburg	Ei
Läti	Ei
Malta	Jah
Poola	Jah
Portugal	Jah
Prantsusmaa	Jah
Rootsi	Ei
Rumeenia	Jah
Saksamaa	Jah
Slovakkia	Jah
Sloveenia	Jah
Soome	Ei
Suurbritannia	Ei
Taani	Ei

Lisa 1 jätk

Tšehhi	Jah
Ungari	Jah

Lisa 2. Turismimaksu erisused EL riikides

Austria

Austria on populaarne sihtkoht eelkõige talvehooajal. Austrias kohaldatav majutusmaksu nimetus ja suurus varieerub üheksa provintsi vahel. Maksu tuleb tasuda ööbimise eest, sealhulgas haagissuvilate ja kämpingutega veedetud ööde eest. Maksu suurus ulatub 0,15 eurost kuni 2,18 euroni inimese kohta. Maksutulu kasutatakse kohaliku turismi parandamiseks, sealhulgas infrastruktuuri ja sündmuste rahastamiseks. Teatud hotellides saavad ka alaealised lapsed maksuvabastuse, kuid laste vanusemäär on igas hotellis isesugune. (European tourism association, 2011)

Belgia

Belgias kannab turismimaks nimetust kui linnamaks. Kohalikul tasandil sõltub Belgia linnamaks kohalikust omavalitsusest. Alates 1. jaanuarist 2014 tuleb Belgia linnas Antwerpenis maksta 2,25 eurot öö kohta, koos käibemaksuga on see summa 2,39 eurot. Vähendatud linnamaksu makstakse telkimiskohtadel ja laagriplatsidel 0,50 eurot, koos käibemaksuga 0,53 eurot ning summa lisatakse majutusearvele. Alla 12-aastased lapsed on aga linnamaksust vabastatud. Antwerpeni linn kasutab saadavat maksutulu ühiskonna ohutuse tagamiseks ja uuendamiseks, samuti tänavate korrastamiseks, infopunktide rajamiseks kui ka muuseumide hooldamiseks. Belgia linnas Brugge kasutatav linnamaksu määr on 2 eurot inimese kohta ning tavaliselt on summa lisatud juba hotelli hinna sisse ning seda tuleks alati näidata kui ruumi kasutamise osana. Maks kehtib kõigi turismimajutuste kohta nagu hotellid, külalistemajad ja hostelid ning maksu suurus oleneb majutusasutuse tüübist. Alla 18-aastased lapsed on maksust vabastatud. Ghentis olev linnamaks on 2,50 eurot ühe öö kohta inimesele. Mõned hotellid lisavad linnamaksu juba toa hinna sisse, kuid teiste puhul tuleb tasuda linnamaks eraldi lisana. Kui majutusasutus lisab turismimaksu eraldi kuluna, siis tuleb lisada juurde ka käibemaks, mis Belgias on 6%. Brüsselis oleneb linnamaksu suurus hotellide klassifikatsioonist ning maks tuleb tasuda vastavalt aasta ruumi hinnale. (Brugge, 2018; European tourism association, 2011)

Belgia turismisihtkohade eest küsitakse kõige kõrgemat turismimaksu. Reisijad, kes külastavad Brüsselit, peavad maksma ligikaudu 42, 56 või 70 eurot seitsme öö eest vastavalt 3, 4 või 5 täрни hotellis (Grad, 2017). Belgia maksumäära suurus on 0,53 eurost kuni 7,50 euroni (European Commission, 2017, p. 36). Lisaks kui Brüsseli piirkonnas

pakkuda kodumajutust, siis tuleb maksuametile koguda ja maksta iga kuu makse. Maks mõjutab inimesi, kes pakuvad Brüsseli pealinna territooriumil turistidele lühiajalist üüripinda. Kodumajutuse eest on maksusumma 3 eurot öö kohta, sõltumata külalistest. Maksu deklareerimine ja maksmine toimub Brüsseli valitsuse veebisaidil. (AirbnbCitizen, 2017)

Bulgaaria

Bulgaarias kehtib turismitasu ööbimiste kohta, mis sõltub piirkonna ja hotellide klassifikatsioonist. Maksu suurus määratakse kohaliku omavalitsuse määruse alusel ning see jääb vahemikku 0,10 eurot kuni 1,53 eurot iga ööbimise kohta, olenevalt omavalitsuse paika pandud sätetest ja majutusasutuste kategooriatest. Tasumisele kuuluva turismimaksu suurus kalendrikuu kohta saadakse korrutades kohaliku omavalitsuse volikogu poolt kindlaksmääratud maksu suurus ööbimiste arvuga. Kohalike maksude ja tasude seaduse artikli 61 lõike 5 sätete kohaselt esitab maksukohustuslane igal aastal hiljemalt 30. jaanuariks kohalikule omavalitsusele eelneva kalendriaasta maksudeklaratsiooni kogutud turismimaksu kohta. Turismimaksu ühes kalendrikuus tuleb maksta kuni 15 ööpäeva eest, järgmiste viibitud päevade eest tasu ei võeta. Turismimaksu määravad ja koguvad kohaliku omavalitsuse ametnikud ning maksutulu tuleb koguda omavalitsuse eelarvesse. (Ministry of Finance of the Republic of Bulgaria 2018) Teatud mereäärsetes kuurortides on turismimaks 8 eurot inimese kohta ning maksu makstakse inimese kohta ühe ööbimise eest, mitte inimese pealt öö kohta (European Commission, 2017, p. 36).

Horvaatia

Horvaatia on üks Euroopa populaarsematest sihtkohtadest. Horvaatia majutusmaksu nimetatakse kui „*Sojourn Tax*“. Maksu makstakse iga registreeritud öö eest. „*Sojourn Tax*“ tingimused kehtivad nii kohalikele inimestele kui ka välismaalastele. Turismimaksu määra suurus sõltub piirkonnast, majutuskoha kategooriast ning turismihooaja perioodist. Horvaatia turismisihtkohad jagunevad nelja tähestikulisse kategooriasse – A, B, C ja D. Iga linn või maakond kuulub ühte neljast kategooriast. Igal kategoorial on neli peamist hooaega, mis erinevad vastavalt asukohale. Maksusumma suurus jääb vahemikku 25 senti kuni 1 euro. Horvaatia „*Sojourn Tax*“ tuleb tasuda isikutel, kelle elukoht ei ole vastava turismimaksu kehtestava kohaliku omavalitsuse piirkonnas ning neil, kes kasutavad peatumiseks sealseid majutusteenuseid. Majutusmaksu vähendatakse 50%, kui isik on 12- kuni 18-aastane ning samuti kuni 29-aastane nooruk, kes on rahvusvahelise

noorteühenduse liige ja kasutab vastavaid noorteühendusega seotud majutusasutusi. Majutusmaksu maksmisest on vabastatud puuetega inimesed ning nende üks saatja, kuni 12-aastased lapsed ja hooajatöötajad. Majutusmaksust laekuvat maksutulud kasutatakse Horvaatia turismi edendamiseks ja külastajatele turismisihtkoha tingimuste parandamiseks. (European tourism association, 2011; Official Kvarner Country Tourism Office website, 2018)

Tšehhi

Tšehhi majutusmaksu kohta leiab internetiallikatest vähesel määral informatsiooni, kui teiste Euroopa Liidu liikmesriikide turismimaksu kohta. Allikatest leidub, et tavaliselt lisatakse turismimaks majutusehinna sisse ning seda ei näidata eraldi maksuna. Enamasti varieerub maks linnade kaupa ning turismimaksu suurus jääb kuni ühe euroni inimese kohta veedetud öö eest. Tšehhi pealinnas Prague on allikates välja toodud, et turismimaksu suurus majutusasutustes on umbes 40 senti kuni 60 senti inimese kohta. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Prantsusmaa

Prantsusmaal kehtestati turismimaks ehk „*Taxe de séjour*” 24. septembril 1919. aastal. Prantsusmaal võivad kohalikud omavalitsused kohaldada turismimaksu vastavalt turistide ööbimiste arvule või kindla määra alusel, mis on arvutatud teenuseosutaja suutlikkust arvesse võttes. Rakendatav turismimaksu baasmäära suurus ulatub 20 sendist kuni 4 euroni, sõltuvalt majutuse tüübist ja kehtestatud hinnast kohaliku omavalitsuse poolt. Suuremates kohalikes omavalitsustes, näiteks Pariisis kehtib 10%-line lisamaks ning turismimaksu baasmäär jääb vahemikku 0,22 eurot kuni 4,40 eurot inimese kohta veedetud öö eest. Pariisis jäävad turismimaksu määrad vahemikku 22 senti laagriplatsidel, viie täрни hotellides 3,30 eurot ning luksuslikes paleedes 4,40 eurot. Turismimaksu summa peab olema nähtav esitatud arvel, kuid see ei ole alati lisatud majutuse hinna juurde, vaid see tuleb maksta eraldi. Pariisis saavad maksuvabastuse alaealised ning ajutise töölepinguga piirkonnas olevad isikud. (European Commission, 2017, p. 80; Official website of the Convention and Visitors Bureau, 2018)

Turismimaksu eesmärk on aidata kaasa turismi arendamisele ja edendamisele. Turismimaks võimaldab Prantsusmaa kohalikel omavalitsustel rahastada

looduspiirkondi, mis on mõeldud turistidele turismiobjektiks. Seadusandlus nõuab, et turismimaksust saadavat tulu rakendataks kulude katmiseks ning turistide julgustamiseks piirkondade külastamiseks. (European Commission, 2017, p. 67)

Saksamaa

Järjest rohkem Saksamaa omavalitsusi järgib maailmas teiste linnade eeskju, kehtestades isikutele, kes külastavad linna majutusmaksu. Saksamaal hõlmab turismimaks mitmeid erinevaid piirkondi ning maksu suurus erineb linnade kaupa. Lisaks lisandub käibemaks kogu summale (majutuse hind + turismimaks). Osades spaa linnades võimaldab selline kõrgem maksusüsteem, lisaks ostetud majutusele, kasutada transporti või külastada vaatamisväärsusi. Kohtud on korduvalt otsustanud, et majutus äri eesmärkidel on sellisest turismimaksust täielikult vabastatud. See tähendab, et äri eesmärgil reisijad saavad säästa kuni 7,5% majutuskuludest – olenevalt linnast. Maksuvabastuse saab tagada kas arve väljastamisega tööandjale või mõnikord tuleb täita ka ametlik dokument. Lisaks kui tööandja ise on broneerinud majutuse, siis täiendavad tõendid ei ole vajalikud. Saksamaal saavad turismimaksu soodustusi ka lapsed, olenevalt piirkonnast ja hotellist. (City Tax Germany, 2018)

Berliini linnamaksu tuleb tasuda alates 1. jaanuarist 2014 tehtud broneeringute eest. Linnamaks on kuni 5% toa hinnast, ilma käibemaksuta ning välja on arvatud erinevad majutusega seotud tasud nagu minibaar, saun või spaa. Maksu kogumine on piiratud 21 järjestikuse päevaga. Linnamaksu koguvad majutusteenuste pakkujad ning see lisatakse hotelli arvele. Turismimaksu kajastamise kohta arvel ei ole kindlaid tingimusi, kuid siiski võib majutusettevõtte kajastada turismimaksu summat. Ei ole oluline kas majutusk kohta ka tegelikult kasutatakse ööbimiseks, teisisõnu tuleb turismimaksu maksta ka päevaks renditud toa eest. Turismimaks on kaudse maksu iseloomuga, ehk majutusasutused peavad tasuma maksu riigile ja neil on õigus küsida enda klientidelt vastavat summat, kuid neil ei ole selleks otsest kohustust. (Borchert, 2016) Majutusettevõtjad on ettevõtted, mis pakuvad lühiajalisi ööbimisvõimalusi nagu hotellid, külalistemajad, eraomanikud, hostelid ja kämpingud (Hamburg Tourismus, 2018)

Kreeka

Alates 1. jaanuarist 2018. aastast tuleb maksta Kreekas Turismiministeeriumi poolt kehtestatud ööbimismaksu ehk turismimaksu, mille eesmärk on suurendada riigi tulusid. Maksu suurus varieerub vahemikus 0,50 eurot kuni 4 eurot öö kohta ning maksusumma suurus oleneb majutusasutuse kategooriast. (Thomas Cook, 2018) Mõned majutusasutused on ööbimismaksust vabastatud, näiteks noorte hostelid, turismikompleksid, ametlikud laagripaigad, iseteenindusega majutusasutused (Greek Travel Pages, 2017).

Ungari

Ungaris peavad turismimaksu maksma isikud, kes ei kuulu kohaliku omavalitsuse alalise elaniku alla ning veedavad seal vähemalt ühe öö. Sõltuvalt kohaliku omavalitsuse otsusest võib maksubaas olla kas ööbimiste arv või majutusasutuse toa hind. Maksumeede kohaldatakse vastavalt maksubaasile. Maksumäär, mida kohaldatakse on sõltuvalt omavalitsusest ja majutusasutuse kategooriast 1,51 eurot öö eest inimese kohta või 4% majutuse hinnast. Majutusteenust pakkuvatel isikutel ja ettevõtetel tuleb turismimaks deklareerida ning tasuda kohalikule Ungari maksuametile. (Hungary Point of Single Contact, 2018)

Itaalia

Itaalias oleneb turismimaksu summa piirkonnast, linnast ning majutusasutuse kategooriast, maksu suurus varieerub kuni 7 euroni inimese kohta. Itaalias sõltub turismimaks ka hooajalisusest, näiteks madalhooajal tuleb tasuda mõnes piirkonnas ainult ühe öö eest maksu ning kohati on maksusumma oluliselt väiksem. Enamikes Itaalia linnades ja kohalikes omavalitsustes rakendatakse majutusmaksu kindlate päevade eest, näiteks mõnes piirkonnas tuleb tasuda maksu kolme päeva eest ning järgmiste veedetud päevade eest maksu tasuda ei tule. Turistidele on tehtud ka majutuses veedetud öö eest 50% soodustusi, näiteks alates neljandast veedetud ööst saab turist 50%-lise maksusoodustuse. Sõltuvalt asukohast ja hotellist võib Itaalia piirkondades olla lastele turismimaksu osas erandeid. Kunsti poolest rikkad linnad nagu näiteks Veneetsia, Milano, Firenze, Siena ja Rooma võivad küsida maksimaalselt päeva eest 7 eurot inimese kohta. (ExpertoItaly, 2016; Perillo Tours, 2018) Näiteks Rooma linna puhul on maksust vabastatud isikud, kes on Rooma residendid. Sellest tulenevalt

saab järeldada, et isikud, kes on teistest Itaalia linnadest, peavad turismimaksu tasuma. (Turismoroma, 2018)

Milaanos on turismimaks kasutusel 1. septembrist 2012. aastast. Majutusmaksu tuleb maksta mitteresidentidest isikutel, kes viibivad Milaano omavalitsusüksuse hotellides ja majutustevõtetes. Saadavat maksutulu kasutatakse turismiteenuste parandamiseks, sealhulgas Milaano linna kultuuriliste ja keskkonnaalaste varade taastamiseks ja hooldamiseks. Milaano linn on kohaldanud turismimaksuvabastust erinevatele gruppidele. Näiteks saavad maksust vabastust alla 18-aastased isikud, puuetega inimesed ja nende hooldajad, alla 26-aastased õpilased, kes on õppinud Milaano linnas asuvates ülikoolides, elades majutusasutustes. (Milano, 2018)

Leedu

Leedus on turismimaks kasutusel viies linnas, Palanga, Birštona, Trakai, Kaunas ja Druskininkai. Näiteks Palangal kasutatakse turismimaksust laekuvat tulu linna infrastruktuuri parandamiseks ja linna kui turismisihtkoha reklaamimiseks. Maksusumma suurus varieerub 30 senti kuni ühe euro vahel, kuid enamasti on see 1 euro. Lisaks hakkab kehtima 1. juulist 2018. aastast turismimaks Vilniuses. (Vilnius Convention Bureau, 2017)

Turismimaksu kehtestamise eesmärk on tõsta Vilniuse konkurentsivõimet, arendada rahvusvahelist turundust turismi valdkonnas ning samuti meelitada rohkem turistide gruppe linna külastama. Eesmärgid peaksid aitama kaasa Vilniuse elukvaliteedi parandamisele. Turismimaksu tuleb maksta linna külastavatel inimestel, kes kasutavad majutusteenust ning Vilniuse linna pakutavat avalikku turismi, sealhulgas ka Leedu kodanikel, kes peatuvad Vilniuse linna territooriumil asuvates majutustevõtetes. Turismimaksu kogutakse aastaringselt ning maksusumma suurus on üks euro inimese kohta veedetud öö eest. Maksuvabastust saavad alla 18-aastased või vanemad kooliõpilased, kellel on kaasas õpilaspilet. Puuetega inimesed ja patsiendid, kes vajavad arstiabi. Inimesed, kes rendivad pikaajaliselt, vähemalt üheks kuuks ning grupid, kes rendivad kümme tuba või rohkem. Viimane erand kümne toa rentimise kohta kehtib kuni 2018. aasta lõpuni. Lisaks eraldi turismimaksu käibemaksuga ei maksustata. Samuti ei pea maksma turismimaksu pealt ettevõtte tulumaksu, sest kolmandate osapoolte nimel kogutud summat ei kajastata tuluna, mis suurendaks majanduslikku kasu ja omakapitali. Majutusteenuse pakkuja peab lisama turismimaksu kui uue

teenusena, see tähendab, et arve väljastamisel esitatakse turismimaks eraldi real. Turismimaksu tuleb maksta regulaarselt iga kuu Vilniuse valitsuse poolt määratud kontole. Maksudeklaratsiooni esitamine ja maksude tasumine toimub ainult interneti kaudu. (Vilnius Tourist Information Centre, 2018)

Malta

Malta turismimaksu kogumist alustati 20. juunil 2016. aastal, mida ametlikult nimetatakse ökomaksuks. Maksu peamiseks eesmärgiks on koguda maksutulu kohaliku kogukonna heaolu parandamiseks, sealhulgas hooldada turismialade infrastruktuuri. Malta turismimaksu puhul puudub piirkondlik erinevus. Turismimaksu tuleb tasuda kõigil 18-aastastel ja vanematel turistidel, olenemata nende kodakondsusest, sealhulgas tuleb maksu tasuda ka kohalikel elanikel. Malta turismimaksu suurus on 0,50 eurost kuni maksimaalselt 5 euroni inimese kohta öö eest ning see tuleb tasuda Malta majutustevõtetes, näiteks hotellides, külalistemajades, hostelites, kuurortides, korterites, talumajades ja villades. Turismimaks ei tohi olla peidetud majutusmaksu sisse, vaid maksusummat tuleb näidata alati eraldi arvel, see tagab suurema läbipaistvuse ja jälgitavuse, et maksu makstakse õigesti. Kõik majutusteenuste pakkujad peavad säilitama ka küllastajate arvu ja vanuse, selline teave võimaldab auditiil kontrollida ettevõtet tagantjärele. (Malta Tourism Authority, 2018)

Holland

Kohalikud omavalitsused saavad iseseivalt otsustada, kas nad soovivad turismimaksu rakendada ning lisaks sõltub ka turismimaksu suurus kohalike omavalitsusest. Omavalitsused saavad otsustada kas kasutada fikseeritud summat öö kohta või protsenti veedetud ööde hinnast ehk turismimaksu tuleb maksta teatud perioodi eest. Hollandis tasutakse turismimaksu iga viibitud öö eest peaaegu kõigis omavalitsusüksustes, mis varieerub sõltuvalt majutuse tüübist. Ligikaudu jääb majutusmaksu summa öö kohta vahemikku 0,55 eurost kuni 5,75 euroni. Maksutulu võimaldab omakorda kohalikel omavalitsustel parandada turismindusega seotud piirkondi, puhastada tänavaid ja randasid. Turismimaksu tuleb maksta ka isikutel, kes reisivad äri eesmärgil. Turismimaksu soodustust saavad alaealised lapsed, olenevalt piirkonnast ja majutusasutusest. Amsterdams oli 2017. aastal maksumäär 5% majutuse hinnast, kuid 2018. aastast tõusis see 6% peale. (European tourism association, 2011)

Turism avaldab mõju ka kohaliku kogukonna elule. Näiteks Amsterdamis toimub kohalike elanike väljavool teistesse linnadesse, sest kinnisvara hinnad on tõusnud kõrgeks ning üheks sellise tõusu põhjuseks on suur turistide külastatavus linna. Turistide sissevool võimaldab ettevõtetel tõsta hindasid, sest turistid on nõus maksta teenuste eest kõrgemat hinda kui kohalikud elanikud. (Boffey, 2017)

Poola

Poolas kehtiva turismimaksu maksusumma eurodes ulatub 37 sendist kuni 55 sendini. Poola turismimaksu kohta ei ole veebiallikes palju informatsiooni, kuid näiteks linnas Krakow on kuni 12-aastased lapsed turismimaksust vabastatud. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Portugal

Veebiallikes oli Portugalis kehtiva turismimaksu kohta vähesel määral informatsiooni. Allikate põhjal saab järeldada, et hetkel on Portugalis vaid Lissaboni linnas kehtiv majutusmaks. Saabuvatel külastajatel tuleb maksta kuni ühe euro suurune maks ning tasu ei võeta rohkem kui 7 päeva eest. Lissabonis saavad maksuvabastuse alla 13-aastased lapsed. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Rumeenia

Turismimaksud erinevad riigiti ning näiteks Rumeenias võetakse majutusmaksu üksnes ruumi hinna alusel, mitte inimese kohta veedetud öö eest. Rumeenias on turismimaksu määr 1% ruumi hinnast. See määr kehtib kõikide hotellide suhtes, sõltumata majutusasutuse kategooriast. Alla 18-aastased isikud on turismimaksust aga vabastatud. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Slovakkia

Slovakkia turismimaksu kohta leitav informatsioon on piiratud. Slovakkias kehtiv turismimaksu määr, mida nimetatakse lisaks kui linnamaks ja külamaks, varieerub 0,50 eurost kuni 1,65 euronni inimese kohta veedetud öö eest. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Sloveenia

Sloveenia turismimaks on välja toodud riigi turismimaksuseaduses. Turismimaksu peavad maksma Sloveenia Vabariigi kodanikud ja välismaalased, kes kasutavad majutusteenust väljaspool oma elukohta. Turismimaksu vabastust saavad alla 7-aastased lapsed, puuetega inimesed, kellel on vastav dokument, õpilased ja üliõpilased. Isikud, kes viibivad majutusasutuses rohkem kui 30 päeva ja Sloveenia Alpide Liidu liikmed mäestikualadel, kehtivate liikmekaartide alusel. Lisaks saavad 7-aastased kuni 18-aastased ja laagrites olevad turistid 50%-list maksusoodustust. Majutusmaks sõltub piirkonnast ja hotelli kategooriast. Lisaks kohaldatavad maksuvabastused ja -soodustused on hotelliti erinevad. Maksusumma suurus on vahemikus 60 senti kuni 1,25 eurot inimese kohta veedetud öö eest. (European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Hispaania

Barcelonas kehtestati turismimaks 2012. aastal. Turistid alates vanuses 17 eluaastat on kohustatud tasuma hotellis viibimise eest maksu või korteri rentimise eest, mis tahes Kataloonia piirkonnas. Maksu aga võetakse ainult esimese seitsme ööpäeva eest. Maksu suurus erineb sõltuvalt majutuse kategooriast ja kas viibitakse Barcelona linnas või ülejäänud Kataloonias. Barcelonas tuleb majutuse eest koos käibemaksuga maksta 2,48 eurot inimese kohta ning ülejäänud Kataloonias 0,99 eurot inimese kohta veedetud öö eest. (Apartment Barcelona Guide, 2017; European tourism association, 2011; Travelmaster hotels, 2018)

Lisa 3. Erinevate turismimaksumäärade puhul prognoositav maksutulu Eestis aastatel 2014-2017

Tabel 1. 2014.-2017. aasta keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv (Statistikaamet, 2018a; autori arvutused)

Aasta	Majutusettevõtetes veedetud ööde arv	Keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv
2014	3 919 299	3 963 626,5
2015	3 770 207	3 963 626,5
2016	4 014 581	3 963 626,5
2017	4 150 419	3 963 626,5

Tabel 2. Prognoositav turismimaksust laekuv maksutulu (eurodes) (autori arvutused)

Turismimaksumäär	Turismimaksumäär x keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv
0,20	$0,20 \times 3\,963\,626,5 = 792\,725,30$
0,50	$0,50 \times 3\,963\,626,5 = 1\,981\,813,25$
1	$1 \times 3\,963\,626,5 = 3\,963\,626,5$

Lisa 4. Tallinna linnas erinevate turismimaksumäärade puhul prognoositav maksutulu aastatel 2014-2017

Tabel 1. 2014.-2017. aasta keskmine Tallinna majutusettevõtetes veedetud ööde arv (Statistikaamet, 2018a; autori arvutused)

Aasta	Majutusettevõtetes veedetud ööde arv	Keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv
2014	2 537 840	2 584 110,25
2015	2 470 426	2 584 110,25
2016	2 635 329	2 584 110,25
2017	2 692 846	2 584 110,25

Tabel 2. Prognoositav turismimaksust laekuv maksutulu Tallinna linnas (eurodes) (autori arvutused)

Turismimaksumäär	Turismimaksumäär x keskmine majutusettevõtetes veedetud ööde arv
0,50	$0,50 \times 2\,584\,110,25 = 1\,292\,055,12$
1	$1 \times 2\,584\,110,25 = 2\,584\,110,25$

Lisa 5. Teede ja tänavate sulgemise maksu ja oletatava turismimaksu laekumise osakaal Tallinna omavalitsuse eelarves aastatel 2014-2016

Tabel 1. Teede ja tänavate sulgemise maksu ja oletatava turismimaksu laekumise osakaal Tallinna omavalitsuse eelarves aastatel 2014-2016 (eurodes) (Statistikaamet 2018b; autori arvutused)

Aasta	Tallinna omavalitsuse maksutulud kokku	Teede ja tänavate sulgemise maks kokku	Teede ja tänavate sulgemise maksu laekumise osakaal (protsentides)	Oletatav turismimaksust laekuv tulu	Oletatava turismimaksu laekumise osakaal (protsentides)
2014	329 665 780,81	1 252 393,53	0,38	2 537 840	0,77
2015	357 536 641,90	1 288 655,5	0,36	2 470 426	0,69
2016	383 694 538,23	1 479 168,07	0,39	2 635 329	0,69

Tabel 2. Keskmise teede ja tänavate sulgemise maksu ja oletatava turismimaksu laekumise osakaal Tallinna omavalitsuse eelarves aastatel 2014-2016 (eurodes) (autori arvutused)

Tallinna omavalitsuse keskmine maksutulu	Teede ja tänavate sulgemise maksu keskmine tulu	Teede ja tänavate sulgemise maksu laekumise keskmine osakaal (protsentides)	Oletatav turismimaksust laekuv keskmine tulu	Oletatava turismimaksu laekumise keskmine osakaal (protsentides)
356 965 653,65	1 340 072,37	1 340 072,37/3 569 656,54 = 0,38	2 547 865	2 547 865/3 569 656,54 = 0,71